

Zakon in žena.

Spisal

Alojzij Pader.

NOVOMESTO.

Tiskal in založil J. Krajec.

Zakon in žena.

Spisal

Alojzij Pader.

NOVOMESTO.

Tiskal in založil J. Krajec. 1880.

D 2007/21576

Dekle slovensko!

akonski stan, ktereга si si izvolila, je veliko težji glede spolnovanja trdih dolžnosti, kakor pa deviški, v katerem si do sedaj živela; — tudi ima dokaj strani in ovinkov, katerih se je treba skrbno ogibati, in le težko je brez voditelja dospeti do zaželenega namena in cilja.

Možu pokorna biti, hišo vladati, otroke izrepati, Gospodov strah pred očmi imeti — to bodo tvoje dolžnosti v novem stanu. Vsaka teh dolžnosti pa zahteva obilno previdnosti, in brez posebne podpore od zgoraj ji nikakor zadostiti ne moreš.

Vsaka devica se zelo moti, ako misli, da zakon ni nič drugega kakor preselitev iz očetove hiše v hišo njenega bodočega moža; ako misli da bo potem, kedar bo iz pred oči očeta in matere vse sladkosti življenja lahko vživala; ako misli od časa do časa poroditi kako dete, in ga precej po rojstvu dojnici prepustiti. Device s tem in enakim mišljenjem so na krivej poti, in posebno takim svetujem, naj prebirajo naslednje vrstice.

Zdrava razsodba, kakor tudi nagon k čednosti, ktere dari je tebi dekle slovensko Bog že pri rojstvu v srce vcepil, sta mi porok da boš poslušala moj glas — porok da nisi v številu tistih, od katerih sem zgoraj omenil.

Ljubezen, ktera me naudaja do tebe dekle slovensko, me je napeljala in velela napisati kratek obris, pa ti ga podati, obris krepostne žene. V tem obrisu bodeš našla vodnika, da te v hudih bojih podpira, da ne omagaš pod težo zakonskega stanu.

Posnemal bom popotnika, kateri vrnivši se na svoj dom zvé, da hočejo njegovi prijatelji ravno tisto potovanje nastopiti, in on jim pride se svojimi skušnjami blagovoljno v pomoč. Razkrije jim vse težave, naznani skrivnostna pota in opozoruje na razne nevarnosti, ob kratkem poda jim poduk, kateri jih mnogo in raznovrstnih nezgod obvaruje, ako ga na potovanji spolnujejo. Ljubezen mi veli, tebi dekle slovensko, ne samo to razodeti, kar mi je iz lastne skušnje in življenja znano, temuč podati ti tudi nauke, ktere sem se iz sv. pisma učil. Ti nauki naj ti posebno služijo, kajti oni prihajajo od sv. Duha, in kar pride iz svetlih nebes, sprejmi in zakleni v nepokvarjeno serce, in prepričana bodi, da ne bo tvoja škoda.

Modrost Stvarnika tvojega je ondi založila zaklad, iz ktereга nizek in visok lahko zajema.

Nauki, zadevajoči zakon, so v svetem pismu obširno in na tanjko razloženi. Vsa druga dejanja obravnava sv. pismo kratko in korenito, — stran, kjer pa je zakon popisano, je pa tako natanjčno

popisana, da beremo celo še od domačih opravil, in to je tudi potrebno, ker je zakonski stan podlaga, na kateri stoje vsi drugi stanovi.

Priznati si moramo sicer, da je zakonski stan manj popolnoma od deviškega ali samskega, vendar pa moramo zopet pritrditi, da je neobhodno potreben; kajti kakor rečeno iz njega izhajajo vsi tisti, kateri bodo otroci Božji imenovani, kateri pa morajo biti prej na zemlji — da si zaslužijo sedež v svetlih nebesih. Iz tega vzroka pa sv. Duh zakon vedno častiti stan imenuje, in nas uči, da je ta stan najstarejši na zemlji.

Zakon ni nastal še le po grehu prvih ljudi (Adam, Eva), temuč bil je že pred grehom, ko sta bila človeka še v sladkem posestvu popolnosti.

Sam Bog je v prelepem raji sklenil prvo zavezo med ženo in možem in blagoslovil je nju zakon.

Ker vidimo samega Boga delujočega pri prvem zakonu, lahko ga tedaj imenujemo tudi prvega duhovna, kajti Bog kakor stvaritelj vseh reči na nebu in na zemlji, tedaj kakor najvišji gospod, si je lahko prisvojil duhovsko oblast. Prva resnica (tedaj prvi nauk) ki je prišla človeškemu rodu iz božjih ust, bila je na zakon obrnjena: „Ni dobro človeku samemu biti.“ Ta nauk je potrdil prvi zakon.

Položimo knjigo stare zaveze na stran, v kateri beremo, da je nerodovitnost žene bila v sramoto, in odprimo evangelij. Akoravno tudi tukaj najdemo samski stan bolj cenjen, vendar vidimo, da je tudi

zakonski pridobil mnogo pravic. Naš izveličar Jezus Kristus, cvetica nedolžnosti in najiminitnejši ljubitelj čistosti, povabljen je na ženitovanje, ter je tudi povabilu vstregel, in nij samo z znazočnostjo svojega veličanstva, temuč tudi z enim in sicer prvim čudežem počastil zakonski stan. Zakonska postava je jela slabeti, ozka zveza je odjenjala, in ljudje so marsikako ptujo reč s čistostjo, trdnostjo in nerazvezljivostjo zakona vmešali, in nerednost je tako visoko narastla, da so imeli zakon v primeri tako, kakor da bi bil kdo ne ženo, temuč dekle k sebi vzal, in jo tako dolgo obdržal kakor se mu je ravno poljubilo. Ker je pa Jezus Kristus poslanstvo svojega nebeškega očeta dopolnil, vtrdil je tudi nauk o zakonu zopet tako kakor ga je bil njegov oče zapovedal, in s tem pridobil zopet tisto veljavo — kakor jo je imel prej — v starodavnih časih, in da nam bi bil veljavo svetega zakona popolnoma razložil, in pa, da bi bil nam v sree vtisnil zvezo ljubezni, ki jo imajo čiste duše žnjim, navedel je priliko, katero ima sam on z njegovo cerkvijo. Tako je bila tedaj zveza sv. zakona od našega Gospoda oblažena z njegovimi neprecenljivimi darmi in nebeškim bogastvom.

Zakonski stan je plemenit, svet in od Boga visoko cenjen; tisti kateri je v ta stan poklican, prejme od sv. Duha, v splošnem kakor v vsakem majhnem oziru obširni poduk, in njegove svete. Bog v svoji neskončni dobroti ne zaničuje naših slabosti, in nam daje kar nam v prid služi, tedaj se on ne sramuje sebe — ako naše slabosti za-

vrača na bolji pot. Iz med toliko rekov svetega pisma, ki od zakona obravnavajo in njegove dolžnosti razlagajo, najdemo posebno eno mesto, katero vse in popolnoma razodeva, kaj je k zakonskemu stanu potrebno, namreč zadnji oddelek *Pregovorov*. Tam najdemo kralja Salomona, kateri lepe nauke svoje matere tako rekoč vpodobuje in nam krasno podobo močne (krepostne) žene razkrije. Žene, ktere hočejo v popolnomosti svoj stan pričeti, se lahko v tej podobi kakor v čistem zrealu ogledajo, in iz te podobe svoje dolžnosti, kakor tudi nauk te dolžnosti spolnovati — spoznati učijo. K temu podvzetju pa je treba čistega srca, kajti Bog samo čistim srcem daje moč in prednost, njegovo besedo spoznati, samo čiste duše bodo iz tega zaklada prejele dari, kateri jih bodo zmirom vodili po pravi poti. Nečisto sree nijma pristopa k zdravilnemu vreleu.

Ako slikar svojo krasno in umetno podobo pokaže soumetnikom, precej bodo spoznali, da delo zasluži hvale in odlikovanja; ako jo pa predstavi ljudem kateri nijso od njegove umetnosti, naj jim razklada kolikor hoče prednosti in izvrstnosti njegovega dela, zastonj je njegov trud, on govori nemim podobam. Ravno tako hočem jaz podobo, katero je stvarila sama Božja moč, tebi slovensko dekle razložiti, in ti pokazati mogočno delo Najvišje modrosti. Prej pa ko pričnem govoriti o dolžnostih, ktere zakonsko ženo zadevajo, te moram opozoriti, da si moraš prizadevati te dolžnosti spoznati, iz vsega srca Boga prositi, da ti da dar, te dolžnosti spolnjevati.

Samo dve reči ste potrebni k temu, namreč: svoje dolžnosti prav spoznati, vedeti kaj v sebi obsegajo, in te dolžnosti z vso nagnjenostjo ali s popolnim nagibom ljubiti. Prej kakor se obrnem na tvoj razum, in ti razodenem vse dolžnosti in malenkosti zakona, privoli mi da bom skušal tebe napeljati na pot, da se privadiš zakonske dolžnosti spoznavati, in po tem spoznanji jih tudi ljubiti. Prepričan sem, da bom malo besedi potreboval svoj namen doseči, posebno pri tebi slovenska deklica in žena, ker že pri rojstvu si dobila od zgoraj dar bistrega uma, in da si nagnjena k dobremu. Osebi, ktera v božjem strahu živi, in si prizadeva svoje dolžnosti spolnjevati in na njih popolnosti delati, še ni zadosti, da vè kar ji je od Boga zaukazano; kajti on zahteva še od vsakega človeka posebej, tudi natanjčno spolnovanje njemu zaukazanih dolžnosti, k katerim je po svojem stanu zavezan, in kdor se v tej reči pregreši, namreč da eno ali drugo dolžnost premalo dopolni ali celo opusti, ta njega razžali, ako ravno v mnogih drugih opravilih sam sebe prekosi. Vojak kateri v vojnem času stražo popusti, ne more biti višjim ljub, akoravno svoje druge dolžnosti izvrstno opravlja; ravno tako ne morejo tisti ljudje, kateri svoje dolžnosti zanemarijo, Bogu nikoli dopasti, če v vseh drugih opravilih, ktere pa k njih stanu ne spadajo, še tako izvrstno blišče. Ali boš vzela v službo delaveca, kateri ne zna najmanjšega hišnega opravila, ki pa vendar glasovir prav dobro igra? Bog ne ljubi človeka, kteremu naloži dolžnosti, ta pa jih zametuje in si druge izvoli.

Naš zveličar pravi v evangeliju: „Vsaki naj vzame svoj križ.“ On ne pravi, da se moramo obložiti s križem našega bližnjega, on neče da bi nuna svojo samostansko tihoto zamenila sè stanom in težavami zakonske žene, in ravno tako mu nij ljubo, ako žena zapusti svoj stan in živi kakor nuna. Zakonski mož dopada Bogu, ako je dober soprug; menih, ako je dober religioz; kupec, ako iz njegove kupčije pošten dobiček služi, in vojak ako v potrebi skaže svojo srčnost in zahtevam domovine zadostuje. Križ, ktereга naj vsaki v zvezi s križem našega odrešenika nosi, je popolnoma primerjen njegovemu stanu v katerem živi. Vsaki, kateri ga z vdanostjo prejme, je božji volji popolnoma pokoren, pridobi si pri Bogu slavo in čast, doseže svoj namen, do ktereга priti želi, in zadobi zasluženno plačilo. Nasproti pa zgubi človek, kateri njemu odkazano breme samo na pol nosi, akoravno si stotero prizadeva dopolniti svoje dolžnosti — ves trud svojega dela.

Obžalovanja vredna slepota človeška je tako velika, da človek večkrat svoji dolžnosti nasproti ravna da si tudi resnice in zapovedi ne zametuje; kakor da bi moral storiti nasprotno svojih dolžnosti; ker njegov stan to zahteva zato jih ne ljubi, beži pred njimi, in obrača svojo skrb in delavnost k stvarim, ktere so njegovemu stanu popolnoma nasprotne. Priložnost imamo opazovati redovnike, kateri v svoji samoti delajo ravno tako, kakor bi bili zakonjeni, vse domače skrbi njih sorodnikov, ali tistih, ktere vladati se jim potrebno dozdeva, vse posle ktere

vzamejo v službo, ali ktere odpuste, vse to se mora zgoditi po njih rokah, po njih volji. Ravno tako lahko opazujemo tudi žene, ki delajo sè svojo hišo tako kakor da bi ne bila njih last, ktere celo življenje samo v molitvi poteče, in od jutra do večera po molitvenih knjigah stikajo ali pa po cerkvah od altarja do altarja sopihajo, med tem ko se njih družina, ker je sama sebi prepuščena, spridi, otroci v slabe navade zabredejo, premoženje poginuje, in mož od hišnega nereda pregnan je primoran, da od hiše in njenega obližja zaostaja in v pogubo zabrede. Ako bi te ravno navedene osebe dosegle svojo popolnomost, moralo bi se jim odpustiti, toda žalibog da se zgodi ravno nasprotno. Nikoli ne bo redovnik došel do tistega cilja in konca, ktereга zahteva red, in tudi zakonski mož ne more zadostiti dolžnostim redovnika.

Redovniška pravila, pokornost, v kratkem vse vaje in predpisi duhovnega življenja nimajo nobenega drugega zapopadka, kakor tega: redovnika podpirati; ako pa redovnik svojo stalnost popusti in se v zadeve zakonskih ljudi vmeša, se bodo ti pripomočki spremenili v nemir in brezštevilne nepokojnosti, njegovo mišljenje in dejanje ne more biti več duhovnega zapopadka; on mora tedaj svoje dolžnosti zanemarjati, molčanje pozabiti, dopadajenje nad molitvijo zgubiti, in njegovo ponižno in pokorno delovanje popustiti. Ako redovnik tako daleč zabrede, mu ne ostaja nič drugega kakor popustiti nevarno slepoto, ali pa se mora pripraviti, živeti življenje polno nepokoja in gren-

kosti. V tem oziru je tudi življenje zakonske žene, ktera se zaveže svoji hiši biti močna, krepostna in trdna podpora, tisočerno različno od življenja Bogu posvečene device. Velikokrat se zgodi z osebami, ktere pozabijo ali zamudijo, opraviti imeti s poklicom njih stanu in posebno z dolžnostimi, ki jih vsak stan obseže, in le gledajo, da se v rečeh odlikujejo, ktere k njih stanu nikakor ne spadajo — da njih dolžnosti ne dopolnijo in ravno zarad tega tudi ne dosežejo zaželen konec njih dela in truda. One delajo brez primere več kakor jim je delati dopuščeno, kajti, ko bi ostale na odkazanem potu, in bi se trudile svojim dolžnostim popolnoma zadostiti, zadobile bi zaželeno, med tem ko so na drugem nepravem potu z velikim trudom dospele do nezaželenega cilja. Narava ne dovoli bitjem, ki so iz raznih živalskih udov sestavljena, življenja, tedaj tudi ne dovoli njih obstanka na zemlji. Ljudje kteri iz dolžnosti vsakega stanu nekoliko vzamejo in to zmes v eno celoto združijo, in hočejo po tem živeti, ne morejo srečno smert storiti. Mojzesova postava pravi: Na nobeno njivo naj se več semen ne seje i. t. d.

Bodi prepričana žena, deklica slovenska, da bodeš prijateljica Najvišjega, ako postaneš dobra sopruga; skrbi da boš v zakonu popolnoma živela, in nič drugega ne bo Bogu tako prijetno — kar mu dati moreš, kakor tvoje prizadevanje po popolnosti. S tem pa nočem reči da zakonski ljudje ne smejo moliti, hotel sem navesti samo razloček mej zakonskimi ljudmi in mej redovniki. Dolžnosti

prvih obstoje v tem da molijo za dober vspeh v njih podvzetjih, mej tem ko je molitev redovniku že sama na sebi dolžnost. Nuna ne zahteva moža, odpovedala se je svetu, da bi se toliko bolj posvečevala duhovnemu ženinu; zakonska žena pa prosi Zveličarja za pomoč sreč njenega sopruga dopasti, izrejo njenih otrok pravilno končati, in hišo dobro vladati. Ena moli brez prenehljaja, mej tem ko druga prosi milosti dobro živeti; prva dopade Bogu ker je vsa njena dela njemu posvetila, druga mu dopade zarad tega ker ga prosi za razsvetljenje njeno hišo dobro vladati.

Iz navedenega lahko previdiš, kako velika je dobrota našega Očeta, kateri hoče, da vse kar Njemu v čast storimo, je ob enem tudi v našo korist. Ko bi tudi nobenega družega plačila krepostna žena ne prejela, je mir in tiho življenje na tem svetu že samo na sebi veliko plačilo. Vsakej ženi je znano, kako je od svojega moža ljubljena, ako svoje dolžnosti dopolni, v kakem sladkem miru njena družina živi, kako njeni otroci v krepostni izreji rastejo, kako se njeni dohodki pomnožujejo in kaka edinost in ljubezen v njenej hiši kraljuje. Kakor čarobna luna v jasnej noči, ktera je obdana in spremljevana od svetlih zvezd, zdevši da té dobé od nje svojo svetlobo, in se ji spoštljivo vklanajo, ona pa se te časti raduje; ravno tako sveti krepostna žena v svojej hiši, vabi se svojo bistroumnostjo oči in serca vseh na sé, ona razprostira mir in trdnost na njenih potih, povsod kamor pogleda vidi le zadovoljnost in veselje; pogleda sopruga,

pogleda na otroke, povsod vidi njena dela, soprug ji je dobrovoljen, nad otroki vidi sad njenega prizadevanja, namreč: razvijanje v čednostih. Posli ji služijo z udanostjo, z zvestobo in pridnostjo, nje premoženje se množi, v kratkem: ona mora biti z svojim gospodinjstvom zadovoljna.

Ženi pa, ki nijma prednosti imeti dar kreposti, so vsa njena opravila grenkost. Navedel bi lahko brezštevilnih izgledov, a zadržati se nočem pri tem, namreč razkrivati reči, ktera je žalibog tako očitna. Zavernem te le na to, kar lahko od dne do dne sama opazuješ, poglej samo kako tvojih sosed, in pomisli kar si od nje slišala, in prepričala se bodeš kaj je dobro na njej. —

Koliko je takih žen na svetu, ki, da živijo po svojej volji, so se soprugom zmirom v nasprotji; ktere tedaj ljubezni svojih mož nikdar doseči ne morejo! Koliko jih je, ki se svojim razuzdanim življenjem lastne otroke pohujšajo, nad kterimi nikoli niso čule! Koliko je taci, ki so se svojo zapravljivostjo zabredle v največo revščino, in so s tem sebe, sopruga, otroke, celo družino pahnile v prepad časne in velikokrat večne pogube!

Ne bogastvo, ne veselje more krepostno ženo preceniti, med tem ko je slaba žena iz med vseh nezgod največa nezgoda. Sv. pismo pravi od krepostne žene: Nje mož je srečen, število njegovih let se bo pomnožilo, krepostna žena je veselje svojega moža, in ona mu bo leta njegovega življenja osladila, krepostna žena je izversten dar, prejeli jo bodo le tisti, ki se Boga boje. Mož jo

bo dobil vsled njegovih dobrih del. Dobro zadržanje žene je dar Božji. Sveta žena je polna nravnosti, in dar kateri vse dari preseže. Kakor solnce na nebu, ker tam je sedeš Božji, in kras sveta, tako je tudi obraz krepostne žene kinč njenej hiši.

Čuj kaj pa od slabe žene pravi: Ona je kakor plug, v kterega so voli vpreženi, in tisti ki jo ima za soprugo, je kakor da bi škorpiona v rokah držal. Srčna žalost je splošna rana, in hudobnost žene kakor skupni prtok vseh le misljivih nezgod. Vsaka rana je lažja nego srčna za prenesti, ravno tako so vse nezgode lažje nego hudobnost žene. Bolje je živeti v družbi drakona, nego sè slabo ženo. Slaba žena je trpinčenje srea, žalost obraza in smrtna rana njenega moža.

Čudimo se, ako vidimo veliko število žen, ktere žele od drugih spoštovane biti, ktere se tudi sem pa tje premagujejo (pri malih rečeh, to je res), ktere pa ravno to pozabijo, kar bi jim v resnici služilo v slavo in čast, in si tudi ne prizadevajo to doseči. Ena skuša drugo v lepoti prekositi, ona ne more prenesti — ako vidi da se soseda lepše oblači, da njene lase na umetniši način vravnava, kakor pa ona. Ako pa soseda svojo službo v gospodinjstvu bolje opravlja, jo malo briga, ker dozdeva se ji, da je bolje jo v lepoti in kinčanju prekositi, kakor jo pa v gospodinjstvu posnemati, s katerim se le njena dekla peča. Taka gospodinja misli, da je svojo sosedo premagala, a hudo se moti, kajti prekmalu bo občutila nasledke gizdavosti. Srednja telesna lepota nij nikaka napaka,

toda gizdavost se zna v vzrok spremeniti, zaradi kterega se cela hiša pogubi. Čast, katero si hoče na tak način pridobiti, je prazna, ne traja dolgo, in še tega imena ne zasluži. Žene so lahko ponosne na pohvalo, ktera pride od razumnih mož, kajti taka hvala je resnična in velikokrat pripomore, da si tudi druga žena prizadeva dobiti tako pohvalo; ta pohvala ostane in rodi dober sad, med tem ko hvala priliznjencev le toliko časa traja, dokler so v družbi potem pa zgine, in ne pusti družega za sabo kakor osmojeno cvetje.

Dobra soproga je od nje družine slavljená, ljubljena od njenih otrok, in soproga jo blagodarja; vsi kteri jo spoznajo jo bodo blagoslovili, in njeno ime bo slavljenó pri potomcih. Ali je pa tudi kteri drugi na zemlji bolj časti in hvale vreden? Ali ne svetijo njene čednosti tako kakor zvezde na nebu? Kje je dražji zaklad, milobe, odkritosti, ljubezni, blagovanja in miru, kakor v srečju krepstne žene, s kterim zakladom obogatuje srečnega in zadovoljnega soproga?

Prišel sem do stopnje, katero opisati le samo božja Vsegamogočnost zamore, in ker ne smem segati v dela Najvišjega, položim moje nesposobno pero mirno iz rok in vmaknem se sv. Duhu, kteri hoče tebi slovensko dekle narisati podobo popolne, krepstne in močne žene.

Sprejmi njegove nauke v čisto srečje, in čutila boš nek višji mir, zadovoljnost in tiho radost v srečju. Beri pridno naslednje verstice, beri večkrat, kajti spisane so tebi v korist, v podporo, v nauk.

In ne samo za device, ktere so si zakonski stan izvolile, sem spisal te verste, ampak tudi za zakonske žene. One naj se po teh pravilih vpravnavajo — ako jim je do sedaj primanjkovalo poduka, naj zamujeno popraviti skušajo.

Vam pa slovenski možje naj služi ta knjižica v jasen poduk, kaj imate pričakovati od vaših žen, ako so krepostne, in kaj ako so slabe gospodinje.

Goniče pri Šmariji na Sv. Ane dan 1880.

Alojzij M. P.

I.

*Kdo najde krepostno ženo?
Ona je redkeja kakor drago
kamenje, prinešeno od oba-
lov zemlje. (Preg. 31. oddelek
10. versta.)*

Prej kakor začnem o predlogu samem govorniku, dozdeva se mi potrebno navesti nekatera potrebna splošna pravila. V Pregovorih najdemo najpopolnejši obris krepostne žene: kajti ker sv. Duh dolžnosti, katerim se ona podverže, popolnoma razjasni in navede, prikrije v teh pojasnilih ob enem razum višjih stvari (reči) globokejega smisla — kateri samo cerkev zadeva. Potrebno ti je vedeti, da je sveto pismo ob enem vpodobljenje božje narave, in ravno tako kakor je božja narava v vsakem času popolna celota, med tem ko vendar tisoč drugih popolnomosti v sebi združi, ravno tako izrazi sv. pismo iz eno in ravno tisto besedo razne poduke, in vklepa po izreku svetih očakov v enem učilnem stavku razne pomene. Ker je pa v Bogu vse popolnoma, so tudi potem vsi pomeni, katere sv. Duh v sv. pismu prikriva, najvišja resnica, ktera naj se posnema, med tem ko se drugi (pomeni) zanemarjati ne morejo, in dovoljeno nam je, v raznih razjasnilih, ktera nam je cerkev iz svetega pisma podala, posebno eno razjasnilo si izvoliti, in to natančneje odkriti. Bog je tedaj

govoré po kralju Salomonu v zadnjem oddelku Pregovorov podal ljudem dva zapopadka v enem stavku. Prvič razjasnuje in vravnava nravno življenje, in drugič nam oznanuje prikrite skrivnosti. On vravnava obnašo zakonske žene, in pové ob enem, kako naj bo duh in stan cerkve, katero bo pozneje na zemlji vstanovil, od ktere On prav za prav v priliki govori, ob enem pa ta prilika zakonsko krepostno ženo zadeva. Bog razkrije tukaj, kaj hoče v prihodnosti vstvariti in daje ob enem navod, kaj naj se v sedajnosti dela. Zadnji pomen samo sem si izvolil za predmet, katero delo sem si v prid človeškemu rodu za nalogo vzel; ta je edini, ki ga bom skušal kar je v moji moči popisati, tebi slovenska žena tako rekoč podobo naslikati, ki je s čednostimi napolnjena — in katero je sam Bog popisal.

II.

Potrebno je, da je omožena žena popolnoma, in v čem da ta popolnomost obstoji.

*Kdo najde krepostno ženo?
Ona je redkeja kakor drago
kamenje, prinešeno od obalov
zemlje. (P. 32. o. 10. v.)*

S temi besedami hvale začenja Bog pojasnilo stavka, v katerem hoče nas učiti, kako da mora serčna, močna, to je krepostna žena stvarjena biti.

Že v začetku jo hvali, da bi v sreču žene hrepenenje po čednosti obudil, in jo k čednosti napeljal. Da bi visoko vrednost, katero ji je podelil, bolj povzdignil, rabi praševalne stavke. Kdo najde krepostno ženo? Oblika, ki se nahaja tu, nam je dokaz, da je krepostno ženo najti težko, in da takih žen je le malo. Prva hvala tedaj, katero Bog krepostni ženi poda, je, ker pravi, da je jo težko najti. Redkost pa zmirom reči podeli veljavo, in tista reč je potem toliko bolj dragoce-njena, kolikor redkeje se nahaja. Bog pravi, da je krepostna žena redkeja nego dragi kameni, kateri se nahajajo na obalih zemlje. Iz tega sklepamo, da je soprug krepostne žene bogat in srečen, kajti našel je biser, kterega vrednost je neprecenljiva.

Mi hočemo natanjčneje preiskati, zakaj sv. Duh ženo krepostno imenuje, in spoznali bodemo, da jo po vsi pravici primerja z biseri iz daljine prinešenimi, da daje ji še celo pred temi prednost. Ta izraz zaznamova v hebrejskem moč duha, trdnost srca, previdnost, spretnost, moč, v kratkem: zapopadek vsega dobrega, in zaznamuje tedaj s tem izrazom popolnomost reči ali osebe. Z ozirom na to so v sreču krepostne žene vse te čednosti združene, kakor skriti zaklad; ktera nima tega skritega zaklada, se ne more s tem uaslovom kinčati. Ako pomislimo, da je narava (natura) ženske veliko slabejša kakor pa narava možkega, da je nje srce nestalneje, nje duh manj sposoben; ako pomislimo, kolikim nevarnostim je zakonski stan izpostavljen, in da vsakemu posebne teže in trude prizadeva,

ker se v njegovih zadevah vedno trajajočim skrbem in nezgodam ogniti ne more, kjer sta duh in srce velikokrat ločena, vendar skupno delati morata, ker je žena primorana zdaj z otroci, zdaj z možem, dalje s posli, in se skrbjo za časno premoženje delati; ako vse to prevdarimo, bomo lahko spoznali, da slabo bitje iz tako težavnega in vednega boja ne more kakor premagovalka vzhajati, ako njena duša nij sè čednostimi zgoraj navedenimi napoljnena, katerih je tudi soprug krepostne žene deležen.

Ako vidimo na površji prav trdega kamna, kateri se tudi železu ali jeklu vstavi, kako sliko umetno iztesano, moramo z radostjo priznati, da je umetnik, kateri jo je vsekal, v svoji umetniji izvrstno izobražen, ker je z njegovo potrpežljivo spretnostjo dosegel skoraj nemogoče delo; je tudi slabo žensko bitje v sredi s težavami prekrižanega življenja polno zoprnosti in nezgode umetnica, in le s trdno voljo in krepkim duhom premaga silne težave, ki se ji na trnjevej poti v bran stavijo. Mi moramo tako bitje občudovati, kajti v njej mora biti krepost, brez ktere bi življenja nezgode premagati ne mogla. Skušnja, a tudi zgodovina nas uči in nam navaja dokaj dokazov, da, ako se žena hoče s kakim posebnim podvzetjem odlikati, moža prekosi. Tako slabo bitje (žena) pa more in se sme le takrat v važna podvzetja podati in srečen izid le takrat upati, ako je na poseben način k temu pozvana, tedaj ako v sreču čuti dar moči, ki ji je od zgoraj došel. (Devica orleanska Ivanka d' Ark, Genovefa.)

Sveti duh hvali dalje krepostno ženo, ko jo z dragimi kamenji primerja, in v ta sam izrek združi vse, kar ji k prednosti služi, kajti kakor so biseri visoke vrednosti ali cene, tako so tudi lastnosti dobre žene neprecenljiv zaklad. Biser srednje velikosti je samo vsled njegove lepote cenjen, tako je tudi čednost v slabem ženskem bitji velik in drag zaklad.

Drago kamenje se nosi v prstanih na prstih, žene jih devajo v lase, nedvomljivo zaradi tega, da jih imajo vedno pred očmi; srečni gospodarji takih biserov imajo v času blagostanja lep in drag kinč, in ako se potreba približa, jim pomagajo iz nje. Krepostna žena je tedaj že sama na sebi vrelec bogastva, akoravno svojemu soprugu ne prinese druge dote nego zaklad čednosti, in ga že dovolj obogati, ako mu ne da družega nego samo sebe, kajti ona osreči tistega, kateri jo v zakon prejme. Krepostna žena je trden steber, kterega trdnost se v vseh časih življenja poskuša; ona je cvetica, ktera ob vsakem letnem času cvete; sad, kateri nikdar dobrodejne vonjave ne zgubi, nje soprug je vesel, najde v njej krotko sodeliteljico, ktera njegovo srečo povikša s tem, da z njim deli dobro in zlo, ona ga tolaži, da ne zabrede v obup, in v dvomljivih slučajih mu je vedna svetovalka. Krepostna žena je dalje možu mir v njegovem trudu; podpora, ako ga nezgode zadenejo; zdravilo v bolezni, ona povikša dohodke njegovi hiši, uči njegove otroke, ona je tudi zdravnik v njegovih prestopkih in napakah, v blagostanji in nezgodi, v cvetji let kakor v

sneženi starosti mu je zvesta spremljevalka, z eno besedo: celo življenje krepostne žene je njegovo življenje, in kjer je krepost, tam je mir, ljubezen in nevenljiva tolažba.

III.

Krepostna žena si naj prizadeva, zaupanje svojega soproga pridobiti, k dolžnostim se prišteva, da varuje njegovo imetje, in skrbi naj, da se v premoženje zapravljenost ne prikrađe.

Soprug krepostne žene, zaupa njej svoje srce, in pomanjkanja ne bo imel.
(P. 31. o. 11. v.)

V splošnem in posameznem oziru smo videli krepostno ženo opisano in hvaljeno. Da se pa nje podoba prikaže v pravej luči, hočemo vse natančnosti krepostne žene pregledati. Zakonske žene morejo vse k popolnosti dospeti, naj bojo nizkega, srednjega ali visokega stanu, ako vsaka posnema to od sv. Duha opisano podobo. Vsak stan ima svoje dolžnosti, spolnui jih in zadostila si tem predpisu — dosegla si popolnost. Sveto pismo govori samo od ene krepostne žene, ki si zakon izvoli, on ne govori n. pr. od dolžnosti zaročene žene železniškega čuvaja, pastirja, cerkovnika, kupca, kmeta, uradnika, grajščaka, kneza in kralja; vse te žene imajo različna mesta v življenji a eno in ravno tisto dolžnost, katero imamo v sv. pismu.

Koliko svetih pisem bi bilo potreba, ako bi bila za vsak stan posebna podoba predpisana. Oj! kako lepo se tukaj razodeva vsegamogočnost Gospodova, da v eni podobi poduči ženo železniškega čuvaja kakor ženo kralja. Dolžnost vsakega stanu so različne, in dobra žena jih spolnuje in le tista je popolnoma, ktera vse dolžnosti brez izjeme dopolni.

Prva dolžnost dobre žene je: zaupanje svojega sopruga pridobiti. V čem pa obstoji to zaupanje? Veliko jih bo morebiti mislilo, to zaupanje obstoji v tem, da je mož prepričan: njegova žena je nravna (čednostna). V primeri, da je resnica, da žena živi nravno in moža stori vrjetnega, da on od svoje žene samo dobro misli, vendar sv. Duh hoče v tej dolžnosti nekaj drugega povedati, in navedel bom dokaz, da je temu tako: Ako nam Bog podobo popolne žene razodene, noče in ne more nravnosti mej prednosti všteti, iz ktere (nravnosti) je celoto vstvaril, kajti čista nravnost je podlaga, na kterej je lepo poslopje vstvarjeno, in da še natančneje povem: nravnost stori celo bitje zakonske žene; ktera je nima, ne more postati družega, kakor orodje pogube, zaničevano, nečisto in brezčastno bitje. Nikdo ne more moža zarad tega hvaliti, ker je obdarjen z umom, kajti ta lastnost se prikaže brez njegove zasluge vsled stvarjenja, in ako se zoper to pregreši, zgubi lastnost dobrega značaja; in ravno tako ne more biti žena hvaljena vsled njene nravnosti, ker s polno pravico lahko zaničujemo tista bitja (ženska), ktera so postavu sramožljivosti ali nravnosti prestopila.

Prepričani smo tedaj, da sv. Duh na tej stopinji ženam nikakor čistost nraavnosti ne priporoča, kajti vsaka žena jo mora že prej imeti, toliko bolj pa čistost in odkritosrčnost srea zahteva, ktere čednosti morajo biti pa že prej združene, ako hočejo dospeti do lastnostij, ktere jim sv. Dub za popolnomost podeliti hoče.

Slikar si ne dela platna sam, na kterega hoče naslikati podobo; še le potem, ko je platno v njegovo rabo pripravljeno, začne slikati najprvo glavne dele, in potem, kakoršen predmet si je izbral, doklada barve, tukaj svetlo, tam temno, tako dolgo, da je njegovo delo končano. Na ta način tudi Bog dela.*) Platno je v primeri na božje delo žena, ki pa mora biti že prej pripravljena, sprejemati v svoje srce razne čednosti, ktere ji dobrota Vsegamogočnega pridaja, da doseže kakor zgoraj omenjena podoba, po teh dareh njeno popolnost.

Drugi dokaz, da sveti Duh ne meni z njegovim zaupanjem na čisto nraavnost, je: Bog hoče, da je čistost v srcu tako globoko vkoreninjena, da se mora ženi nemogoče zdeti — brez nje živeti. Postavodajalec starih Gerkov, kteri je kazni za razna hudodelstva spisoval, se je branil kaznen za očetomor odločiti, ker je mislil, da ne morejo ljudje prej vedeti — če je kak sin tako trdosrčen — da

*) Ne smemo sicer segati v dela Vsegamogočnega, vendar naj bo nam dovoljeno na ta način misliti delo in stvarjenje Njegovo; saj samo sv. pismo tudi predstavlja Boga v Njegovem delovanju.

je v stanu lastnega očeta umoriti. Ravno tako se Bog (pri tej zadevi) ne pomišlja, ženi zvestobo in nrvnost k prednosti prištevati, ker on noče, da ji tudi kterikrat v najmanjšem oziru na um pride, da mora drugače postati, in ker nrvnost žene se že samo z mislijo lahko oskruni, da bi kterikrat bila v stanu odjenjati, prevzete dolžnosti spolnovati ali čistost svojega srea prevstvariti. Čista nrvnost je ženi ravno tako lastnost, kakor tiču lastnost naravnega letenja ali ribi plavanje. Žena naj bo prepričana, da je nečista nrvnost njena največa nesreča, zato naj se je boji, beži pred to nesrečo, in naj si misli, da je nemogoče, da bi se v nje sree vkradla. Ni pa še zadosteno, ako se žena samo velikih prestopkov varuje, mej tem, ko se malim brezvestno v naročje poda n. pr. zaljubljeno šepetanje, koketiranje i. t. d. Veliko žen je ravno v tem na slabem potu.

Ni vsaka žena časti vredna, ktera se kaže, da je krepostna, temuč samo tista, ktera si krepostna biti prizadeva. Ako se je ogibala glavne napake, ogiba naj se tudi malih zanj, ktere jo lahko v velike zapletejo. Samo tista žena je čista in v resnici nrvna, ktere tudi najhuja govorica ne nagne in ne omaja.

V čem pa obstoji zaupanje, od kterege sv. Duh govori? On sam razloži sledeče: „Soprug krepostne žene ne bo pomanjkanja imel;“ površno ta stavek bereč, bodeš morebiti mislila, da pod besedo pomanjkanje razumiš, hišno opravo ali lepoto hiše; mi pa mislimo, da ta izraz zaznamuje dobiček

pri kupčiji, pri službi i. t. d. Potrebno se nam zdi navesti, da človek pridobuje svoje prihodke in živež ali neposredno, naravnost iz zemlje, ali iz kupčije, ali pa z drugim delom, ki ga ima pri soljudeh. — Poljedelec pridobiva neposredno trud njegovih rok iz zemlje, lastne roke ga rede, in ne prizadeva svojemu sosedu nikakoršne posilnosti ali škode. Kakor je materi naravno, dete dojeti sè svojim lastnim mlekom, in kakor otrok po naravnem nagibu doječe prsi ljubi, ravno tako smo mi navezani na mater zemljo, ktera nas hrani in živi.

Drugi pripomočki dohodkov obstoje v obogatitvi s pomočjo in privoljenjem naših sosedov, n. pr. kakor je pri kupeih in pri vseh rokodelcih, kateri dela njih rok ali sploh njih truda na druge ljudi prodajajo, dalje ako se lastniku sè silo in brez njegove privolitve njegovo lastnino odvzame, n. pr. v vojski. Taki dohodki so pa po misli učenih mož krivični, in že sama narava jih prepoveduje; kajti ako se ti dohodki hoté pridobiti, treba je zmirom sile, in kar se sè silo komu odvzame, ne more tekni. Iz pridobitve teh dohodkov nastane pri prejšnem posestniku velikokrat revščina, kajti z bolečino in žalostjo mora prepustiti svoje imenje močnejemu nasprotniku.

S pravico se tedaj dohodki, ktere smo si na zadnji način pridobili, revno blago, ali blago vbošcev imenovati sme, kajti velikokrat se zgodi, da kakor pri kupcu, kateri se obogati s takim premoženjem, blagostanje od dne do dne rase, ravno tako se pri njegovem bližnem ono od dne do dne znižuje — kakor da bi mu vojska njegovo premo-

ženje pograbila bila. Pregovor pravi: Po nepravi poti pridobljeno blago nijma teka.

Sv. Duh pravi v zgoraj omenjeni versti, da naj zakonska žena srečo sopruga trdnost pridobi, da ji bo zaupal, in da ne bo primoran, prekrižati vseh potov in prebroditi vseh morij, da ne bo primoran njegovo srečo iskati v boji, denar si sposojevati za visoke obresti od oderuhov, ali da ne bo primoran iskati zaslužka v nepoštenj kupčiji; ako hoče v svoji hiši imeti bogastvo, ona mora gledati na to, da ga privadi na dostojnost — in na malo v gospodinjskih zadevah; ako je privajen bogatemu življenju, naj ga s priljudnostjo navede na pravo pot, z lepo mu mora reči, da zapravljalivost v gotovo pogubo pelje — in le dobro vravnano gospodarstvo obstane, ona naj ga z vljudnostjo uči — nikdar ga ne z resno ali še celo z grdo besedo zavrniti ne sme, kajti vljudnost žene ga bo sčasom spreobrnila, nikoli pa ne togota in jeza. V zvesti ohranitvi in v modri in koristni porabi dobrih lastnosti je jasno zapopadeno spolnovanje prvih dolžnosti, ktere je sv. Duh odkazal ženam, ki po popolnosti hrepené. Ni res da je zakon samo za pomnoženje človeškega rodu postavljen, da prejme sin od očeta ime, in da ga zapusti ta zopet svojemu potomcu; zakon je veliko več tudi zato postavljen, da se sam ohrani, kajti zakona brez žene, ali zakona brez moža nij mogoče misliti. Za življenje nij zadosti, bogastva si pridobiti, potem ga pa zopet zgubiti, temuč treba je pridobljeno premoženje tudi ohraniti, kajti sicer bi bilo bolje precej v začetku v revščini ostati,

kakor pa k posestvu dospeti, katero se potem hitro zgubi. Mož, akoravno dosti močan, zemljo prisiliti, da mu rodi, dosti srčan, da prepotuje celo zemljo, in dosti sposoben, da dobi njegove soljudi v svojo službo, s kterimi si srečo vtrdi; vendar ne more njegovo hišo čuvati, ne vredovati, kajti to ni njegov poklic, nasproti pa žena, nesposobna za važna poduzetja, od narave bolj mirna in tiha, se more le s tem skazati in možu služiti, da v notranjih hišnih opravilih njeno družino vestno vlada. Tudi zarad tega sta mož in žena združena, da si vsled različnosti nju naravnih nagibov pomagata, v združenji najdeta pomočkov skupnega vzdrževanja, kterih bi gotovo ne imela, ako bi bila ločena. Vsled skupne razumnosti (zastopnosti) nju nagnenja, bo nastala lepa harmonija. Med tem, ko mož zunaj dela in se trudi, varuje žena znotraj sad njegovega prida in delavnosti.

Dobra žena naj skrbi za ohranjenje blaga, ktereга je pridobil nje mož, in naj ne zapravlja po nepotrebem.

Izdatki obstoje v dveh slučajih: ali da si kupimo že vsled našega rojstva potrebnih reči, kakor: hrano in obleko, ali pa da si v veselji zlati čas kratimo, ker se nam dozdeva da potrebujemo neštevilno reči, ktere nam naša slabost kakor za neobhodno potrebne zaznamova. Kar se tiče v resnici potrebnih izdatkov, so ti od žene manjši, kakor pa moža, n. pr. v hrani; kajti vsak mi lahko pritrđi, da žena veliko manj potrebuje, kakor mož, in v resnici ni ostudnejšega nego požrešnost

— posebno ako ji je žena vdana. Kar zadene obleko, moramo navesti, da žena pri njenem mirnejem delu tudi manj potrebuje, kakor mož. Znanost okusno oblačiti se, je ženskemu spolu prirojena lastnost, in lahko jo brez velikih stroškov porabijo. Žene, ktere mislijo njih lepoto z nepotrebnim lišpom povikšati, so gotovo v velikej zmoti, kajti, ako jih je narava z lepoto obdarovala, delajo ji ravno nasproti, in tiste, ktere nimajo prednosti (dar se ne more imenovati) lepe biti, si jo zastonj skušajo z lepoticjem pridobiti, kajti umivaj zamorca od jutra do večera in od večera do jutra, zmirom ostane črn. Resnično je, da si mora žena vsikdar prizadevati — da je obleka, ki jo pokriva, čista, a nikdar naj ne obloži nje život z raznimi spakarijami ali predrago obleko. Sicer se pa dobra žena nikoli ne sme kazati v višjem pomenu ali v višji obliki, kakor pa je v resnici, naj si bode, da je jo narava obdarovala z lepoto ali ne, kakor bomo pozneje brali.

Kakor smo videli, žena manj potrebnih reči za življenje potrebuje, kakor mož, kajti prejela je od Stvarnika lahkeja dela, v kterih svojih naravnih močij tako ne vporablja, kakor mož. Tisti ljudje, kteri se z vso močjo podajo v naročje nezmernosti, so gotovo graje vredni; toliko bolj pa bo žena grajana, ktera se po izgledu takih ljudij ravna, kajti ona je poklicana že naravno v tiho domačo hišo, kjer ni hrupa ne svetnega veselja. Nezapodljivo se nam dozdeva, kako more veliko število žen, ne giede na ozko ograjo, v kteri bi morale

ostati, njihovim željam vendar streči, akoprem jim nasledki takega življenja ne morejo prikriti ostati; kajti ako je žena začela zahajati samo na eno veselico, se je tako privadi, da je ne more opustiti, in sčasom se ji dostojno dozdeva, da obiskuje ves hrup, vse veselice i. t. d., na zadnje je taka žena nenasitljiva, in kmalu podere celo hišo v podrtijo in razvalino. Primerja se lahko taka žena ognju, ki skrivši tli, in se ne opazi prej, da švigne z visokim plemenom, da se ne more več pogasiti, kajti, ako se je zaljubila v svet, zgodi se potem, da ga strastno ljubi in nij je potem zabave, da bi ona nazoča ne bila. To oblačilo ji bo danes dopadlo, jutri ga bo že naveličala se; ako vidi kak nov kinč, hitro ga bo hotela tudi ona imeti, da posnema svojo vrlo sosedo. Svetovni duh je zmirom v delu in mišljenju nove noše izmisliti si, in žena, ktera je danes kupila obleko po najnovejšem kroju — je primorana jutri jo v kot potisniti — kajti ona ni več po najnovejši šegi — tedaj stara. V tem labirintu zmešnjav in vrtenja se to, kar je v resnici lepo in čedno, lahko pozabi, želje so samo na dragoceno obleko obrnjene, hrepenenje le po dragih biserih in kamnih. Ali se moramo potem čuditi, če premoženje pri toliko nepotrebnih izdatkih pod roko zginuje? In kdo je temu kriv? Nepremišljena, slaba žena in zapravljivka.

Krepostna žena ne bo nikdar te vrste sosede posnemala, ona ne bo iskala v nepotrebnem lišpu in najnovejšem kroju njene časti, njena misel bo

le na vravnano gospodinjstvo in čast njene hiše obrnjena. Red in čednost bo kraljevala v hiši krepostne žene, in akoravno bo njena obleka z najpriprostejega platna, se bo iz pod nje vendar (še lepše) kazala prijazna vljudnost, ktera tudi zapravljivo nošo preseza.

IV.

Zakonski se morajo ljubiti, in nje bolečine skupno deliti.

Krepostna žena dela svojemu možu dobro ne hudo, celi čas njenega življenja. (P. 31. o. 12. v.)

Dobra žena si ne bo samo prizadevala, možu nobene nezgode in neuščnosti napravljati, vsak nemir, vsako skrb odstraniti, temuč prizadevala si bo tudi njegovo sree z veseljem in mirom napolniti.

Ali ne zasluži milovanja tak mož, kteri vidi sad njegovega truda od dne do dne zginjevati, in kteri ne more ubraniti, da bi se njegovo premoženje ne zapravljalo v nečimerno izdajo za ženo? Izdatki se vsak dan množè, dolg od ure do ure narašča, in na zadnje je tak mož suženj raznih kupcev, rokodelcev i. t. d., kajti vsakemu je žena dolžna. Ko je Bog ženo vstvaril je rekel: „Naredimo pomočnico, njemu enako.“ Iz tega izreka sprevidimo; da je naravna dolžnost žene, svojega moža podpirati, in nij bila vstvarjena za to, da mu napravlja bolečine in nezgode, da mu

pomaga, in ne da mu klubuje, da mu težko breme zakona osladi, in ne, da mu ga še težjega dela. Skrbi si morata zakonska razdeliti, vsak naj prevzame en del, ne smeta se jih bati, ali eden drugemu nakladati, in sploh ne sme žena možu ali mož ženi nikakoršne zoprnosti prizadeti. Bog je ženo vstvaril, da je ona sodeljiteljica zakonskih dolžnosti, on je ni zaradi tega možu dal, da bi mu ne bila pokorna, da bi ga zmerjala, v kratkem, da bi mu bila v zoprnost. Ona nij vstvarjena zato, da bi kakor skala v boji življenja stala, na ktorej naj bi mož svoje življenje si ogrenil, temuč vstvarjena je zato, da bi bila vabljivo pribežališče možu, kateri hoče in mora po težavnem trudu počitka iskati in najti.

Milovanja vreden je kupee, kateri je po tisočernih nevarnostih na morji srečno v pristanišče prijadral — in ko je že mislil, da ima njegovo blago v varnosti — vstane vihar, in on mora gledati pogin njegovega blaga v varnem zavetji.

Velikoveč pa je pomilovanja vreden mož, kateri se z vso močjo bori proti navalom trpljenja in zoprnosti življenja, kateri misli, da jih je premagal, a pogine v lastnej hiši, zbog slabega uma njegove soproge. Žena, ktera bi morala njegovo pridobljeno blago ohraniti, mu ga je zapravila; žena kateri je Bog naložil, da mu skrbi manjša, ona mu jih je še povikšala; tam, kjer je mislil ljubi mir najti, najde strašno rjovečo burjo, želel je priti v varno zavetje, a ko pride tje, naleti na polno homatij in nereda.

Prirodno se vsaki reči ali stvari njej lastna pravica pripozna, n. pr. obstoji ohranjenje ne v razdrtvi, nemir ne more biti tam, kjer vlada mir, žalost ne, kjer je veselje i. t. d. Naravno je tudi potem, da mož v ženi stalno talažilo najde; nikdar naj žena ne zamudi njemu tugopolno srce tolažiti, skrbi iz njega sè sladko besedo odganjati, ker ona mora, kakor modri Salomon pravi, skozi celo življenje njemu samo dobro in ne hudo vračevati. Dolžnost zveze obstoji v dobroti in kreposti duha, in bila je tudi za to vstvarjena, da srečo in blagoslov množi, pomočno v potrebi in žalosti njemu pomaga, njegovo pridobljeno blago pred poginom in zgubo varuje, in ko se truden od težavnega dela vrne v hišo svojo, da mu ona prijazno in dobrodejno duha razvedri.

Kakor mu mora ona biti dobra sopruga, tako tudi on ne sme biti proti njej rjoveč lev; ne sme jo imeti kakor sužnjo, ker, kakor je on predsednik družine, mora tudi on biti prvi, ki jo časti in z njo vljudno ravna. Prepričan mora biti, da mu je ona spremljevalka, ali bolje, da je ona del njegovega lastnega telesa, toda občutljiv del, na kterega mora vso pozornost obračati. Odrešenik pravi po aposteljnu Pavlu: „Mož naj ljubi njegovo ženo, kakor svoje telo!“

Kakor je narava najobčutnejše ude našega telesa najbolj zavarovala, ravno tako ima žena v zakonu pravico, zarad njenih naravnih slabosti popolno pravico zanašati se na lepo ravnanje od strani njenega sopruga. Mož, kateri je glava celej družini,

mora ji tudi biti predpodoba lepe obnaše, on se mora proti svoji ženi tako obnašati, kakor zahteva on, da se ona proti njemu obnaša, njegova obnaša naj jo uči, kako mora sama biti. Ako mož, kterege duh je močnejši, v katerem srcu je več srčnosti in moči, namesto da bi male zoprnosti in neprilicnosti prenesel, — precej zarohni in se stogoti, se je li potem čuditi, ako se značaj žene, ktera je neiskušena, ktera ima slabega duha, in ktere volja je brez moči, se je čuditi ako se njen značaj spremeni v nestalnega in večkrat čmernega? Žene so že od narave slabega duha, nimajo moči podvzetja, ktera zahteva velike kreposti in trdnega, zdravega duha, ako jih možki zmirom pregledujejo in z sramovanjem obkladajo, spremene se njih srca, zamislijo se v razne sanjarije, nij jim več mari ne za hišo ne otroke, dà še celo primorane so zaničevati take može, in vselej se zgodi, da zabredejo na pota pogube in nenravnega življenja.

Nektera zelišča rastejo vedno pritlično, ako nimajo odgojitelja; ko pa pridé nmni vrtnar in jim pomaga iz zemlje, rastejo kaj lepo proti modremu nebu.

Zakonski soprug je v stanu srce njegove žene z vednim zaničevanjem in psovanjem pokvariti, a dosti moči ima tudi, si jo z lepim vedenjem in dostojno obnašo pridobiti. Mož jo mora spodbujati z dobro besedo k nabiranju čednosti, k ljubezni, in sploh gledati na to, da jo nikdar po krivici ne razžali.

Žena se združi z njim (z možem), da mu je v sili zvesta pomočnica, da mu je mir in sreča

ona že sama na sebi, ali se ne more potem zahtevati od njega, da ljubeznivo z njo ravna?

Zakaj se zmirom vojskujemo z nježnim spolom, kateri nam mir v našo hišo prinese? ali je mogoče pričakovati od žene, ktera je zmirom tlačena, psovana, zmirjana i. t. d. da bo možu pokorna in da mu bo stregla z dobrim? Vsaka krepostna žena bo dolgo prestajala tako obnašanje in zasramovanje, trpela bo hude bolečine — a na zadnje mora vendar omagati.

Ako mož zahteva, naj mu je žena dobra gospodinja, naj bo tudi on dober gospodar; dobro se z dobrim strinja, a hudo nikdar ne more obroditi pričakovanega sadu.

V.

Sveti Duh nam kaže popolnost (krepost) dobre žene v ženi poljedelca. Vsaka žena naj bo še tako bogata ali lmenitna, mora delati in lenobe se bati.

Krepostna žena si poišče volne in prediva in dela z umetnostjo njenih rok.

(P. 31. o. 13. v.)

Sveti Duh ne pravi: „Mož krepostne žene je kupil prediva in ona ga prede,“ temuč pravi da ga je sama poiskala. To naj bo ženi v svarilo in posnemanje, to je, žena mora delati, in ne sme pripustiti, da se iz njene hiše kaj zapravlja ali pogublja; sè skrbjo naj pobira vse odpadke, ktere

za moža ne morejo biti nobene veljave, naj jih poproda ali spravi, in s tem naj si kupi prediva, volne i. t. d., kajti s tem početjem si bo napravila orožje, s katerim mora biti vsaka žena previdena, da si pribori dober glas.

Sè spretnostjo njenih rok, s pridnostjo njeno in njenih dekel si bo pridobila, ne vedé kedaj, bogastva in blagostanja. Mehke dame našega sedanjega časa bodo morebiti jele z glavo majati in reči: ker je krepostna žena bila najbrže supruga poljedelca, ki je prejo prela, tedaj živi v različnih razmerah od njih, govorjenje je samo od žen nizkega stanu.

Odgovor na to je: da ta podoba brez razločka za vse omožene žene velja, po kateri se morajo nizke in visoke vesti, ne gledé na premoženje ali stopinje v socialnem ali pa v nizkem stanu. Najpopolnejši bojo tiste, ktere si bojo prizadevale najbolj posnemati jo. Najbolje priporočilo obstoji v tem, da je sam sv. Duh narisal to podobo, ko je hotel zakonske žene o imenitnem stanu podučiti.

Da boš pa to bolje razumela, preišluj naslednje:

Na svetu razločujemo posebno tri različne stanove, in ljudje, ki k enemu teh stanov spadajo, si njih živež tedaj tudi na različne načine pridobujejo. Prvi obdelujejo zemljo, drugi kupčujejo ali imajo razna rokodelstva, in tretji dajo njih zemljo v najem in živijo o najemščini, ali o dohodkih, ktere jim donašajo njih posestva.

Ako bi nas kdo vprašal, kateri od navedenih stanov je naj boljši, hitro bi mu odgovorili: prvi.

Če preišljujemo stan in življenje poljedelca, videli bomo, da si on vse, kar je za življenje potrebuje, po naj naravnejem in najnedolžnejem potu pridobiva, kajti peča se s koristno in hvalevredno rečjo, ktera je čednosti posebna podpora. Nasprotno dela kupec, ker on vporablja za svoje premoženje premoženje njegovega soseda, ali obrača njegovo nevednost v svoj prid, kar se žalibog velikokrat prigodi.

Mi vidimo tedaj, da je v kupčijskem stanu veliko več nevarnostij za dušo, in po vsi pravici se ne sme tako visoko ceniti nego stan poljedelca. Kar zadene ljudi, ki spadajo k tretjemu stanu, in kateri žive o dohodkih v najem danih posestev, je njih življenje, gledé na to, ako so njih posestva pošteno pridobljeno blago, dobro vrejeno, ali gledé na to, ker so vedno brez dela, in izpostavljeni tisoč nevarnostim, moramo naše mnenje premeniti in reči: stan poljedelca je vendar bolji, kakor njih stan.

Ker je stan kmetovalca najpopolnejši, je sveti Duh tako rekoč primoran, nam podobo krepostne žene v njem pokazati. On ni v stanu nam krepostne žene pokazati v ženi bogatega kupca, ali v kaki drugi svetni dami ki je omožena z bogatinom, ker v teh stanovih se nahaja toliko nepopolnosti, da bi človeški um težko zapopadel, zakaj je kupčijski ali kateri drugi stan popolnejši kakor poljedelski, in zakaj je ravno iz tistega vzeta predpodoba.*)

*) Prilastuje se v tem stavku tretji osebi v sv. Trojici nemogočnost, toda temu nij tako. Le zaradi tega sem dal izraz

Ko si je sv. Duh izvolil ravno ženo poljedelca za predpodobo, in nam jo je pokazal, noče on da bi jo vse žene posnemale v njenih opravilih, vendar pa hoče da jo vse žene posnemajo brez razločka na stan v njenih popolnostih.

Res je da ni vsaka žena poklicana, da si s trdim delom njenih rok pridobiva njen živeš; res je da ne more vsaka prestí predivo in si napravljati platno; res je da nima vsaka veliko poslov, nad katerimi mora vestno čuti v duševnem in v telesnem razmerji, da opravljajo njim izročena dela, vendar si mora pa tudi vsaka prizadevati, da spolni njene dolžnosti. Pred vsem je dolžnost dobre žene, da ne izdaja premoženja za nepotrebne reči, ona mora velikoveč gledati na to, da se ji ono povikša.

Pogoste skušnje so pokazale, da je lenoba in dobro življenje lastnost velikih in imetnih ljudi, ako si tiste, ktere svet „dame“ imenuje „dolee far niente“ *) in zamujenje njih dolžnosti k časti prištevajo, ako mislijo da bi se s pridnostjo in delom onečastile, in da delavno življenje ni združeno sè stopnjo premoženja, bo za take „dame“ zdravilno, ako se jim resnica odkrije.

Postavimo, da njih hiša ne potrebuje njih nadzorovanja, (akoravno se o obstanku take hiše težko misli), ako je taka hiša obdarjena z časnim

---

„primoran“ ker so te vrstice namenjene prostim ljudstvu, ktero bi višji izraz malo ali težko razumelo. Nemogočnost sama na sebi se ne sme prilastovati nobeni osebi v sv. Trojici, kakor vsak človek z zdravim umom lahko vé.

Pisatelj.

*) Sladka lenoba.

bogastvom — ali ne more gospodinja v tem slučaju tisoč revnih vtolažiti, ki so z nezasluzeno revščino stiskani, in pri njej pomoči iščejo? Kdo ima večo pravico do premoženja, gospodinja ali služabnica? Gospodinja lahko in hitro pregleda stan njenega premoženja, in se po tem v delenji miloščine ravna, mej tem ko dekla ne premisli, kaj je prav in ne prav, temuč ako se ji pripravno zdi, poda dar, kateri ji ravno pod roko pride, ali pa reveža nevsmiljeno odpodi češ: „Gospé ni doma!“

Sveti Duh opazi, da krepostna žena sama kupi prediva, ktereга hoče presti, s tem hoče reči: da se mora žena, ktera hoče biti delavna, vsega nepotrebnega govorjenja skrbno ogibati, kajti prigoditi se zna, da si s tem veči gorje lahkó nakoplje, kakor pa če bi bila lena.*) Veliko je žén, ki si z visocimi stroški napravljajo draga oblačila da se potem ponašajo ž njimi. Krepostna žena

---

*) Naj mi bo dovoljeno navesti resničen dogodek, kateri jasno kaže, koliko škode nepremišljeno govorjenje lahko stori.

Prvega dne meseca maja 1878 se snidete v Ljubljani dve gospodinji pred mestno hišo. Dolgo časa se že niste videli, tedaj je bilo dosti vprašanj in odgovorov. Gnječa je bila velika, in ker ste že za tisti dan bili vse potrebno nakupili, vsopite se malo v stran in postavite vsaka svojo košaro poleg sebe; da bi si lažje dopovedali njih dogodke. Dolgo časa ste se zabavale in nazadnje se jima je zdelo vendar le čas iti domov da pripravite kosilo. — Obema se je videla radost na obrazu, kajti obrale ste z vso ljubeznjivostjo marsiktero gospodinjo. Prva vzame košaro v roko a zdi se ji prelahka, pogleda v njo in strah in groza jo preleti, ko vidi da nij lonca z maslom. Druga pa je bila še huje kaznjena. Ne le da bi ji bilo samo maslo manjkalo, temuč njena košara ji je bila čisto premenjena. Zgubila je vse, kar je bilo nakupljeno in povrhí še denar, ktereга ji je bil odštel njen soprug za kuhinjsko potrebo za celi mesec.

Prihodnjič bote bolj pazile ogibati se praznih pogovorov.

Pisatelj.

ne potrebuje takega praznega lišpa, ker ona z umetnostjo vporabi dela njenih rok. Tiste ki krepost poznajo me razumejo, a zapravljivke me umeti ne morejo.

VI.

Dobra žena je previdna v gospodinjstvu. Na kateri način lahko dohodke njene hiše pomnoži.

Krepostna žena je enaka kupčijski ladiji, od daleč prinese kruha. (P. 31. o. 14. v.)

Sveto pismo zaznamuje z besedo „kruh“ vse kar k človeškemu življenju spada. Zapopadek v izreku Salomonovem je naslednji: Krepostna žena je enaka kupčijski ladiji, na kateri je veliko bogastva nakopičenega. Bog nam v tem kaže visok pomen o zaslužkih in pridu delavne in previdne žene. Kupec prekriza morje na vse strani, objadra tisoč gorá in skalovja, izladja se v neštevilnih deželah, nabira najmenitnejši in naj boljši izdelke iz vseh strani, ktere objadra, pripelje jih potem v domovino, kjer se njih cena povikša, in dobi pri prodaji veliko dobička. Bogastvo ki ga njegova ladija obseže, nij samo za enega človeka, cela mesta z nebrojnimi stanovalci imajo njih del v tem bogastvu, za vse stanovalce je nakupil različnih zakladov.

Skrbna gospodinja preišče vsa kota njene hiše, tudi najmanjši reč ji ne gre v pogubo, iz vsega si pridobiva korist in dobiček, najmanjši

kakor največi reči se ne vstraši in ako se ji le dozdeva, da jo lahko v prid obrne, se je bo podstopila.

Ako vidimo ladijo na morji, ktera z bliskovo hitrostjo valove reže, zdi se nam da mirno stoji, mej tem ko se vendar z neverjetno hitrostjo od obrežja pomika, da si nabere zakladov za ljubljeno domovino. Ravno tako vidimo lahko na pridni gospodinjji, kajti, akoprem se nam zdi, da ona počiva in ne dela, vendar lahko vidimo, da temu nij tako, ker premoženje se od dne do dne množi, blagostanje od dne do dne narašča, ne vedé na kak način je to véinila. Krepostna žena pregleda vsa dela hiše s pazljivostjo, da se kaj pridobljenega ne pogubi; ona porabi sad njenega truda, nakupi prediva in ga v sredi njenih dekel prede, med tem ko jih z dobrimi in koristnimi nauki podučuje. Kakor ladija, ki jadra vedno naprej, si prizadeva ona po dnevnu in v noči pridobiti in ohraniti blagostanje v njeni hiši. Mi lahko vidimo, kako se platno v njenih skrinjah množi, vidimo obilnost perila in obleke za otroke in posle, v kratkem vse, kar k vrejenemu gospodinjstvu spada, vidimo lahko v preobilnosti krepostne žene. Salomon še pristavi, da ladija, kterej on krepostno ženo primerja, iz daljine kruha prinese, in ako nastanek bogatih in lepih del krepostne žene opazujemo, ako skrbno njenim stopnjam sledimo, bomo komaj verjeli, kako da je bila v stanu si iz malega vrelea tako bogato zalogo blagostanja pridobiti.

VII.

Dobra sopruga mora zgodaj vstati, da dela njenim podložnim določi, in da skrbi za njeno družino.

Krepostna žena vstane pred dnevom in da njenim domačim dela in jedi njenim deklam (P. 31. o. 15. v.)

Zopet ste nam pokazane dve prednosti krepostne žene. Sveti Duh nam pokaže, kako naj se ona spanju vtrga, da pripravi že zgodaj, kaj naj se v teku dneva dela, da se bo vse v redu zgodilo. Te dve reči ste zelo važne. Veliko žen se v tem zelo moti, ako mislijo da dekcle ravno tako dobro pazijo na premoženje kakor one, ko se v sladkem poluspanju zibljejo. Ako ti svoje premoženje ne varuješ, ali misliš da ga dekla, ko ni njena lastnina? Ako gospod ne čuje, zakaj naj bi sluga čul? Ako žena zarad spanja zamuja njena opravila, ktera naj bi bila izgled celej družini, gotovo bodo tudi slugi tisto storili. Gospodinjstvo se tudi primerja s človeškim truplom, žena pa je duša tega gospodinjstva, in kakor se ne morejo udje človeškega telesa premikati, ako jim duše manjka, ravno tako ni pričakovati, da bi posli njih dela dobro opravljali, ako jih gospodinja ne priganja ali spodbuja, in jih vlada. Velikokrat bi se prigodilo, da bi bilo še huje, ako bi posli prej vstajali kakor gospodinja, ker potem bi gospodarili po svoji volji, taka hiša se lahko primeri ljudstvu brez zapovedi,

brez postave, brez vodnika, katero je tako rekoč vedno izpostavljeno ropanju njegovega močnejega soseda.

Stražnik na straži je vedno pazljiv, tudi vrenjeni hiši naj kraljuje pazljivost, ker so podložni večkrat najhujji sovražniki svojih gospodov. Gospodar naj najzadnji zaspi, in naj prvi vstane. Brez pazljivosti varuhov sovražnik v najmočnejšo trdnjavo lahko pride, in opazi se ga še le, ko je že prav blizu branilcev; ravno tako lahko gospodinjstvo občutno škodo trpi, in je neprenjajočim goljufijam izpostavljeno, in lahko se taka hiša še srečna šteje, ako družina z blagostanjem vred tudi nravnosti ne zgubi.

Naš odrešenik pravi v svetem evangeliju, da kedar je gospodar spal, prišel je sovražnik in je mej pšenico ljulko vsejal. — Dolgo spanje gospodinje je začetek sramote njenej hiši, ktera jo preganja v najskrivnejši sobe, ona se polasti (sramota) njenih otrok in poslov, primorana je taka gospodinja, ktera si nij mogla spanja pregnati, pozneje sè skelečo in neozdravljivo rano marsiktero noč v grenkih solzah prečuti.

Oporekalo se nam bo: Saj je tudi težko in zdravju škodljivo zgodaj vstajati. Ako bi temu tudi tako bilo, vprašamo, ali dobiček, kateri naraste pri nadzorovanji v gospodinjstvu ali gospodarstvu, ne odškoduje male nepriležnosti, ki jo storimo našemu truplu? Dolžnost je prva, potem pride še le skrb za telo, (ako ravno nam težko pristaja), ker večja je nevarnost, družino v pogubo peljati, nego male bolečine v glavi ali želodecu pretrpeti.

Zgodaj vstajati nij le neškodljivo, temuč ravno nasprotno tako zdravilna navada, da naj bo vsaki ženi v dolžnost, si to navado prilastiti, naj ravno gledé na zdravje njeno posteljo o pravem času zapusti. Bog je dolžnosti vsakemu človeku posebej odkazal, ktere spolnovati nij le lahko, ampak tudi prijetno.

Blagostanje družine, kakor tudi zdravja zahteva, da vsaka gospodinja zgodaj vstaja.

Človeško telo ima tisto naravno lastnost, kakor trupla živali, in previdnost podaja človeku kakor živali enaka sredstva za ohranjenje. Kje je človek, da ne bi bil opazil, da jutranja zarja celo naravo oživi; da solnčni žarki, ki padajo iz sinjega neba na zemljo, vsem živečim stvarjem oči odpirajo? Ako bi ne bilo zdravo sè zarjo vred prebuditi se, bi narava, ktera vsled Božje moči vedno človeku služi, gotovo tako hitro ne pretrgala tmine, s katero smo bili obdani, da posije ljubo solnce, ktereга žarki naj bi vsako speče bitje prebudili in poklicali v novo življenje.

Ako nas Bog s to prelepo prikaznijo zbuditi hoče, zgodi se vsled tega, ker nam je gotovo v prid v tistem trenutku prebuditi se.

Veliko ljudi je na svetu, kteri se k najizverstejim prištevajo, ki samo za radost živé, kteri navadno poldne v postelji pričakajo, in kteri se potem z mehko ponašajo, ker se na nikakoršen način reda privaditi ne morejo, ktereга je Bog za vse stvari vpeljal. Ta nered življenja ima najpoglavitejši del še v nevarnejšem neredu njih duše,

iz ktere toliko napak izhaja. Telo ni samo od vročine dneva, ampak tudi od preobilnega spanja vroče, njih kri dostikrat od nejevolje zavré, in njih duh je potem odsev vseh nezgod.

Nijso li taki ljudje, ti sužnji veselja, za obžalovati, da si, samo da se škodljivemu in bolealnemu spanju prepusté, radovoljno najokusnejši trenutek v življenji, kterega nam jutro podaja — prikratijo?

Ako vidimo kako prijazna svetloba tmíno odpodí, ako pogledamo na sinje nebo, in opazujemo krasne oblake, ako vidimo nebo v jutru žareti se, ktero je s prekrasno rúdečico prepeto, dozdeva se nam, da vidimo vsa ta mogočna dela danes prvíkrat, kajti rojeni dan napolni človeško srce s čistim in sladkim veseljem. Ako začujemo nedolžno petje in žvrgolenje ptičev, kterih petje je v ranem jutru naj slajše, ako dihamo zdravo vonjavo evetie, ako čutimo, kako se živali, zemlja, zrak v kratkem vse stvari — pripravljajo pozdraviti novi dan; smo navdušeni za vse lepo, za vse dobro, dozdeva se nam, da smo tudi mi prerojeni.

Novi dan je enak knezu, kterega mesto-pričakuje za sprejem. Veliko radovednih gledavcev se zbere, da ga pozdravijo. Novi dan je pozdravljen od tisoč in tisoč živečih stvari, vse se mu vklanja, vse ga časti. Kje je tak človek, da ne bi imel dopadajenje nad čudežem, kterega narava vsak dan ponavlja?

Oko se raduje pri rojstvu novega dneva, srce je napolnjeno sè sladkimi občutki, ki nam jih rojeni dan v obilnosti podaja, čisti zrak veje in

poživlja človeka, kakor tudi vse druge stvari, in ga okrepča za prihodnje delo tistega dne. Kedaj je lepše gledati čuda stvarjenja kakor v ranem jutru. Srce se povzdiguje k stvarniku in ravno zjutraj, v uaročji mile narave puhti iz njega tolažilna molitev, da jo angelj svetlobe ponese pred prestol Najvišjega, toliko lažje kolikor težje opravila nas v teku dne čakajo. Veliko ljudi je na svetu, pravi otroci teme so, kateri se branijo svetlobe, in ki se ne gledé na zdravje niti na veličastvo jutranjega dneva, ne morejo ločiti raz postelje. Ne prištevaj se k tem ljubljena žena slovenska, ti ki si pravo dete svetlobe! marveč vstani in daruj tvoje nepokvarjeno srce stvarniku, sè svetimi in otročjimi molitvami ga v jutranji zori počasti, priporoči se mu, in sè srečo v srcu se boš poprijela dela, in sè srečo v srcu ga boš tudi končala.

Dobra žena pa ne sme zarad tega vstajati zgodaj, da si z dišavami in lepoticjem nališpa svoj obraz, ali da bi se posvetovala z njenim zrcalom, kateri velikokrat laže, ne zarad tega; temuč vstane naj da čuje podložne; ona naj slehernemu odkaže delo, ktero naj v teku dneva dela, ona naj se ima za poveljnika, kateri vsakemu vojaku odkaže njegovo stajo, da se vse o pravem času in redno zvrši. Ako je kterikrat primorana po opravkih iz doma iti, bodo podložni njihova opravila tako opravljali, kakor bi njen ljubljeni glas slišali, kajti krepostna žena prilasti vsakemu njene lastnosti, in posli ne bojo v stanu reči površno dovršiti, ktero ona sama z boječo pazljivostjo zvršuje, vsaki dobro vé, da

njena pazljivost vse presega, in dozdeva se mu, da je nazoča, akoravno je daleč od doma. Ne samo da bodo podložni njihove dolžnosti zvesteje dopolnili, ampak bodo si tudi prizadevali vse storiti z vestno natančnostjo, kajti oni vedó da dobé od nje pohvalo in plačilo. Na ta način se premoženje zboljša, blagostanje povzdigne, in mir in zadovoljnost bota v hiši vladala.

VIII.

Dobra sopruga se boji lenobe, ker se boji nezgod, ktere iz nje izhajajo.

Krepostna žena stegne roko po koželji in njeni prsti primejo za vreteno. (P. 31. o. 18. 19. v.)

Dobra sopruga pomnoži blagostanje v njeni hiši, kajti ona je delavna in natanjko spolnuje svoje dolžnosti. Ako si sladkega pohajkovanja ne prišteva k časti, ako je nasprotno polna moči in pridnosti, ako je njeno oko vedno na vse pazljivo, ako z eno besedo si ne šteje v nečast vseh, tudi najnižjih opravkov poprijeti se, vse to ji potem vtisne višjo vrednost, njena opravila bodo doprinašala visoko veljavo. Salomon zahteva troje reči od žene, ki hoče popolna postati: vedno trajajoče delovanje, premaganje spanja in opravila, ktera so z njenim stanom v zvezi. Vedno in vedno slišimo od dela, od vedrenja ali veselje nikjer ne beremo. Delo je edin pripomoček, s katerim se Duh kuge

obvaruje, in delo tudi obvaruje pred večnim pogubom. Od te imenitne resnice hočem le toliko govoriti, kar posebno zakonske žene zadeva. Ženam je že narava podelila neko posebno nagnenje do veselie, in ker jih lenoba lahko nezmožne stori, jim je delo neobhodno potrebno.

Ako lenoba in vživanje veselie in radosti že moža preustvari da je enak ženski, kaj bo potem iz žene same, ktera se jim (radostim) vklanja? Ali nimamo dosti izgledov, kako daleč zabrede lahko žena? Poglejmo le tako imenovane „svetovne dame“ in prepričani bodemo, da jim je tanka svila preojstra, lahko jih pero od cvetice rani, in ktere so tako mehke postale, da jih lastne noge več niso v stanu nositi; najmanji šum ki ga napravi kaka živalica, jih spravi v omotico, one nimajo moči besede umljivo izgovarjati, take dame so (nervozne) kerčljive in so vedni rop njihovih domišljenih bolečin.

Ako pomislimo, kaj naj bi take žene bile, in kaj da v resnici so, ako pomislimo njihov visoki pomen, h kateremu jih je Bog poklical, in ako smo primorani opazovati na kake malenkosti se one ozirajo, ali se nam ne napolni sree z nejevoljo in zaničevanjem? Bog jim je dal prosto porabo uma, one si lahko z delokrogom, kateri jim je odločen, čast in hvalo pridobé, duša se mora k najvišji časti povzdigniti, pa vse to zavržejo in razdenejo z lastno roko. Velika ljubezen za razveseljevanje jih je pahnila v ničevnost, in lahko se primerjajo metulju, s katerim se veter igra. Dobra sopruža

naj se ne zapelje, srčnosti ji je treba, in ona naj trdno veruje, da je lenoba nje najnevarnejši sovražnica, ktere naj se z največo skrbjo ogiba.

Prizadeval sem si do sedaj pokazati, da se lena žena poniža k najnižjem bitji stvarjenja, zagrinjala pa ne smem odkriti, katero neštetilne nezgode in hudobije srce take žene v sebi hrani. Smrdljiva voda kakega močvirja ne pokaže toliko škodljivih živali, kakor pa je ognjusnih pregreh v srcu spridene žene. Ako zakonska žena skrb za njeno hišo in družino zanemarja in v lenobi živi, sčem bo nje duh napolnjen v neštetilnih urah njene lenobe. Ker njena lastna opravila zanemarja, vmešala se bo v opravila njenih sosed; čas si bo s tem kratila, da bo obiskovala njene tako zvane „prijateljice“, povsodi, v vsaki družini jo bomo videli, pri svetovnih shodih, pri javnih veselicah bo skušala dopasti, in nazadnje bo domače tiho življenje za neprestano mislila.

Da ji ne bo dolg čas, pozvedovala bo vse tekoče pripovedke, nje radovednost mora vse slišati, in bo, da lahko zopet dalje pripoveduje, izmišljeno vpletala, stara sovraštva bo zopet podnetila, da bodo štrašneja ko nekdej; nje obsodbe bodo brezljubezne in nepravilne, ob kratkem, ona bo na ta način v tisoč nerednosti zabredla, o kterih pa moram molčati.

Dobra žena naj ne išče vzroka, da se delu odtegne, kar pa zadene lastnosti dela, so ravno tako različne, kakor stanovi med seboj. Vsaka

žena naj se ravna po svojem stanu — dela je povsod v obilnosti.

IX.

Dobra žena (sopruža) mora biti miloserčna revežem, a v previdnosti in razumnosti.

Krepostna žena odpira svojo roko ubogemu in svoje dlani prostira potrebnemu.

(P. 31. o. 20. v.)

Salomonove pripovedi niso mogle teh besed v bolj vgodnem času navesti. Ker je on (Salomon) tako velikokrat priporočal zakonskim ženam delavnost, pridnost in skrb za pomnoženje njihovih dohodkov, lahko bi se mislilo da jih je spodbujal k skoposti, k tej vednej spremljevalki bogastva. Nektera nezgoda se zna prikrivati pod zagrinjalo čednosti, in nasprotno se primeri, da marsikaka se dozdevajoča čednost lahko v nezgodo premeni, kajti ker se čednost med dvema sovražnikoma bojevati mora, resnico srede pa samo um razsojuje, se lahko zgodi, da se kmali k temu, kmalu k unemu sovražniku pridružimo.

Radodarnost n. pr. je sreda med skopostjo in zapravljenostjo, radodarnost se približuje bolj zapravljenosti nego skoposti. Zato se tudi lahko zgodi, da nezgoda kakor tudi čednost (krepost) akoprem ste si hudo nasproti, obe enaki sad obrodite.

Hudo se zna tako prilično prikriti, ako zadeva našo pogubo, ali velikoveč je dobro tako močno in

krepko, njegove prednosti tako gotove, da je hudo primorano, ako hoče dobro premagati, se v barvo čednosti obleči; iz tega sledi, da se ima razumni tiste nevarnosti bati, pred katero tudi leni prederzno stopiti ne smé. Zunanje obnašanje obeh si je popolno enako, med tem ko je nje misel na konečno delo zelo različna. Pravični mož svoje premoženje plodonosno uporablja, skopi stori ravno tako, v tem sta si popolno enaka a njihove želje in misli na izid, na konečno delovanje so pa dokaj različne.

Ta vnani obliki popolnoma enak, a v pravem pomenu pa tako nasproten izid goljufa marsikterokrat ne samo tiste, kateri so navajeni le površno pregledati kakšno reč, ampak tudi tiste, kateri korenito presojuje; in le tisti se ne dajo lahko k zmoti zapeljati, kateri niso nagnjeni vse to za sadeže čednosti imeti, kar iz nagnjenja k skoposti nastane. Skrbno se je treba varovati, da se v blesku dobrega skrito hudo ne prikaže.

Ker je pa samo čednost Bogu ljuba, priporoča tudi vsaki dobri soprugi miloščino, da ne bi zašla na pot skoposti. Skopost je veliko zlo, in Gospod se žali žnjo. Dobra žena, ti si bila podučena: da ti je dolžnost, se skrbjó in delavnostjo blagostan tvoje hiše povzdigniti, priporočeno pa naj ti bo, da blagostanje ne obstoji v skoposti, ogibaj se je, učila si se tvoje skrinje napolnjevati z obleko, z blagom, a ne misli da mora potem obleka strohneti, učila si se ob kratkem spoznavati krepkosti ženo, — toda brala nisi, da mora ona biti skopa ako hoče dospeti do zaželenega; skrbi ob

enem tudi za reve in potrebne — spomni se Zve-
ličarjevega nauka: „Kar storite enemu najmanjših
v mojem imenu, tisto ste meni storili.“

Akoravno je milosrčno srce in nagnenje k
dajanji miloščine vsakemu v čast, gotovo je potem
ženam vsled njihovih prirojenih dobrih lastnostij
milosrčno srce še veliko častnejši in lepši. Trdo
in neobčutno srce je na ženi veliko bolj graje vred-
no nego na možu. Žalibog da zaupanje v Božjo
obljubo: da bo bogato blagoslovil imovino tistih,
kteri so milosrčni — pri veliko ljudeh omahuje in
nekterim celo popolnoma manjka, — in zarad tega
pomankanja vednosti Božje oblube so trdi in skopi.
Ako bi pomislili, da je ravno Bog tisti, kateri jim
je dal vse premoženje in ga tudi vzderžuje, gotovo
bi se ne bali mu en del zopet vrniti. Občutili bi
da velikodušni ne sme biti nikdar nehvaležen, in
da je Bog, s katerim delé, kateri jih je tako bogato
obdaril, brez da bi bil prej kaj od njih prejel,
gotovo tako mogočen, da bi dari stotero povrnil,
ktere mu radovoljno in z dobrim srcem poklonijo.
Tukaj naj se razumi samo navadna miloščina, k
kterej se vsaki dan priložnost ponudi; kar pa zadene
visokejih milodarov, se jih mora žena vselej s
porazumljenjem moževim vdeležiti. Ne verujem, da
je kakov mož na svetu, kateri bi njegovo delavno,
pridno in za vse reči skrbno ženo, — hotel njo za-
drževati v delenji navadne miloščine; tudi ne morem
verovati, da bi bil kateri mož tako slep, da bi se
bal, žena teh lastnosti mu podkoplje z milodarov
blagostanje njegove hiše, ktero je sama vstanovila.

Oj! da bi vsaka dobra gospodinja razprostrla roke in bi objela revne in potrebne, da bi svetu pokazala: njena skromna hranljivost izhaja iz čednostnega srca. V starodavnih časih je bil lep običaj, da je vsak poljedelec njegovo prvenstvo sadežev daroval Večnemu; oj! da bi tudi dobra žena prvenstvo dela njenih rok darovala Zveličarju — in mu prikrila nage ude telesa.

Ako je njena hiša pribežališče revnih in potrebnih, ni s tem rečeno da naj ona brez razločka obdaruje vsakega, kateri se zove reveža.

K veliki čednosti žene se prišteva tudi ta, da ona hitro in bistroumno voli ljudi, kateri naj njeno hišo obiskujejo. Velikokrat se zgodi, da se ženske pod plajšem uboštva prikradejo v njeno spoštovano hišo, prilizujejo se ji, opazujejo vse kar se v taki hiši godi, in potem z umnim in lahko verjetnim govorjenjem ime predstojnice tiste hiše, na najnesramnejši način onečastijo. Od hiše do hiše tekajo take „beračice“ in vse kar so slišale ali videle, pripovedujejo s hitro miglajočim jezikom, kateri same strupene pšice obrekovanja iz sebe spušča. Iz tega nastane velikokrat razpertija, družinska sovraštva, ktera tako hudo razsajajo, da se večkrat celedružine pogreznejo v prepad pogube; kajti vsaka družina misli, da je ona v pravu in da je sosedna vse zakrivila, — ker beračiča ko pride od ene družine kjer je dobro obrala to — pri kateri je ravno zdaj — pripoveduje z navdušenostjo o prikaznih in grdih obrekovanjih, ktere je slišala pri uni družini, pri kateri je ravno kar čez to govorila. Resnične besede

sv. Pavla (List na Tim. 30. 13. v.) kateri pravi: Navado imajo, da od ene hiše v drugo letajo, in one niso le lene, temuč tudi zgovorne in radovedne in vpletajo se v reči, od katerih bi še govoriti ne smele!“ so tukaj na pravem mestu.

V starih vremenih ljudovladah so postavodajalec naravnost občevanje s tujei prepovedali, in sam Bog je večkrat po Mojzesu to zapoved ponavljal.

Naše poželenje ne more biti po nekei stvari ali reči, ktere še ne poznamo; ljubezen pride skozi oči v dušo, pravi grški pregovor.

Stvari, ktere večkrat vidimo, in s kterimi tudi večkrat občujemo nas mikajo, posebno ako v sebi hranijo kako slabo nagnenje, — to se zgodi pa vsikdar vsled naše le k slabemu nagnjene narave. Kar se je tedaj bati za ljudovlado v splošnem pomenu, to je tudi iz ravno tistih vzrokov za vsako hišo nevarno; kajti ako so običaji oseb tujeev, kateri k hiši dohajajo, različni od njenih stanovaleev, bodo se kmalu zadnji poprijeli oblik prvih, s tem pa se hišna harmonija podira, ktera obstoji pri stalnih prebivaleih, in ne bodo prej mirovali, dokler ne razdenejo ljubezni k dobremu popolnoma v njihovih sreih.

Mladenki bodo govorili: da je njena ljubezen za prostost, za tiho življenje vendar prevelika, in narekovali ji bodo za izgled vedenje te ali une device (ktera je pa gotovo na potu pogube) in jo učili posnemati jo. Razkrili ji bodo potrebo, da mora ona ljudem dopadati, in zopet ji bodo naveli lepo postavo, in dober okus te ali une.

Ako se mladi deklici, neskušeni o zanjkah, ki jih taki hudobni ljudje nastavljajo, taki vedno ponavljajoči pogovori dopadajo, presunili ji bodo s časom nedolžno sree, mislila si bo, da bi moralo kaj prijetno biti, ako bi se ljudje na ulicah čudili njeni lepoti — duh je slab — in ona je v naročji pogube, da sama ne vé kedaj.

Volja k dobremu in prosto domačemu življenji se ji spremeni v nevoljo in sama se saboj ni več zadovoljna — nazadnje premaga ubogo deklico gorjé — in angelj se obrne v stran in se milo razjoka.

X.

Dobra žena mora s tistimi, kateri ji služijo, z dobroto in milobo ravnati.

Krepostna žena se ne boji za njeno hišo ne mraza ne snega, kajti vsaki njenih ljudi ima dvojno obleko.

(P. 31. o. 21. v.)

Dobra žena ljubeznjivo skrbi za njeno družino, z vsemi kateri jo obdajajo je prijazna, in to vedenje ni najmanjši prednost krepostne žene, kajti s tem postopanjem si pridobi zaup njenih podložnih, in njena hiša je obraz najpopolnejšega reda. Ako Salomon dobri soprugi priporočuje milodarenje, naj bodo njeni služabniki prvi, pri katerih to delo prične. „Ako kdo,“ pravi sv. Pavel „ne skrbi za svoje, posebno za domače, ta je vero zatajil, in je huji od ajda.“ Gospodar, kateri hoče dobiček od dela

svojega sluga imeti, naj njegovim potrebščinam pomaga, naj skrbi, da ne bo z delom preobložen, in da mu ne bo ničesa primankovalo, kajti v obeh slučajih bi se skazal neusmiljen in skop. Prevzetnost in pomankanje spoznanja samega sebe, sta navadnja uzroka gospodarjev slabega ravnanja sè slugi.

Ko bi vendar hoteli gospodarji pomisliti, da je njihova narava kakor ta od sluga popolnoma enaka, in da se imajo obstoječemu razločku samo slepi sreči zahvaliti; njih nastanek (rojstvo) je ravno tako enako — kakor bo konec, in poklic gospoda in sluga je tje obrnjen, večno bogastvo med sabo deliti. Neprevidni vdarec jih jutri lahko k nogam tistih položi, katerim so danes zapovedovali, in sreča lahko té na njihovo mesto povzdigne. Ako njih ne zadene taka nesreča, ne more li zadeti njih potomce? Saj lahko vsak dan vidimo izgled te vrste.

Gospodje in slugi — ali nimamo vsi enega Boga, enega Odrešenika, kateri bo znami nekdej ravno tako ravnal, kakor smo mi ravnali z našimi brati?

Ko bi vsi gospodarji to prevdarili, spremenili bi gotovo njihovo trdosrčnost in surovost v dobrodejno milobo, njihovim podložnim bi ne zapovedovali tako trdo, kajti reči bi si mogli: morebiti da bo nekdej on moj gospod.

Posebno žene naj bi si prizadevale mile biti, ker ravno one so nagnjene k napuhu. Veliko jih je, ktere so od prevzetnosti tako obsedene da mislijo: dekle niso na ta način vstvarjene kakor one, zato

jih vidijo tudi le za izvržek, obkladajo jih s preobilnim delom, da ga morajo revice še pozno v noč dovrševati, ko že vse v sladkem miru počiva, in nekatere hočejo še občudovane biti zaradi trpinčenja njihovih podložnih, in mislijo da so posli le za to vstvarjeni, da jim zadostujejo v tisoč tirjatvah, ktere oné nanjé stavijo.

Taka obnaša je težka razžalitev Najvišega, in se je deležne storé tiste, ktere po zgoraj navedenem postopajo, tako razžalenje — pa samo njih zadene — in huda šiba Božje jeze in sovraštvo podložnih jih čaka. Vsako sovraštvo je nevarno, toda sovraštvo podložnih, kteri z nami pod eno streho živé, kteri skoraj vse družinske skrivnosti vedó, pred kterimi je nemogoče vse prikriti, kar bi radi videli da se ne zvé, to sovraštvo pa je v resnici najstrašnejše. Tako sovraštvo je navadno vzrok, da se zoper našo voljo toliko resničnih in lažnjivih govoric raznese, in najglobokeji skrivnosti družine pridejo v najnevarnejši luči med ljudi. Z eno besedo: Neusmiljenje gospodarja, gospodinje — primora sluga, da se preoberne v najljutnega sovražnika.

Koliko neprecenljivih vrednosti pa si pridobimo z lepim in dobrim ravnanjem podložnih? Gospodarstvo je enako človeškemu telesu: (kakor je tudi v VII. oddelku od gospodinstva navedeno) gospodar je glava, in vsi drugi udje tega telesa. Gospodarji naj bi tedaj že zaradi sebe lepo ravnali s podložnimi. Lepota človeškega telesa obstoji v lepi sestavi raznih udov, ravno tako obstoji družina v sestavi raznih njenih

udov. V dobro vrejenem gospodarstvu naj ne bo noben revež, in nikdo ne sme službe v nezadovolji popustiti.

Dobra gospodinja mora zmirom skrbeti za ta blagoslov, in biti prepričana: da ste dobroti in miloba do podložnih gotov pripomoček, da si pridobi njih spoštovanje in ljubezen. Njenih podložnih naj ne hvali preveč, a tudi preveč in pri vsaki majhni stvari grajati jih ni na pravem mestu. Odkazi delo slugu, povej mu kako se ima pri njem zadržati, bodi ž njim dobra in milobna, in videla boš, da ti je po tvoji zapovedi storil. Ako pa ne dopolni svojih dolžnosti, ljubeznjivo in resno mu pokaži njegov pregrešek, in spoznal bo da je grešil. Sluga je stvarjenje Božjih rôk, tako kakor ti, in nikar ne veruj onemu plemenitašu, kateri je terdil da se človek še le pri baronu začne.

XI.

Popolna žena naj se oblači po svojem stanu.

Krepostna žena se oblači v platno (in v izdeljke njenih rok) (P. 31. o. 22. v.)

Slišali smo od milosrčnosti do revnih, in o dolžnostih do podložnih, ktere lastnosti naj krepostna žena v srcu hrani. Sv. Duh govori dalje od obleke, katero naj ona sama nosi. Dobrota Božja je neskončna, Njegova previdnost vlada vse reči s

tako ljubeznijo, da se mu ne dozdeva nevredno, tudi od oblačila zakonskih žená govoriti. On hoče, da je ta obleka dobro vrejena, kajti kakor mu kinč in nepremišljeno lišpanje ne dopade, ne dopade mu tudi nerednost in lenoba v obleki, kajti On pravi sam, da se krepostna žena v platno oblači. Iz teh besed vidimo, da spada čednost v obleki k prednostim, ona naj se vedno z okusom oblači, kakor nje stan in okolnosti zahtevajo, in sicer ne pri posebnih priložnostih, temuč vedno naj bo snažna. Dobro oskrbnijstvo gospodinstva ji podeli lep svit, in nikdar naj z nečedno obleko tega svita ne zakriva. Pod besedo „platno“ ne razumi samo pridelek, ki se izdeluje iz prediva. To besedo zaznamuje sveto pismo le zarad tega ker želi, da se žena oblači — sicer dostojno in čedno, vendar pa ne v dragocene obleke. Prostost je tako lepa in kako ginljivo je videti nedolžno devico, ktera je prosto oblečena. Kakor duhteča vijolica, ktera veselo raste samotna tam pod grmom, ima prosto in vendar tako lepo obleko — da se pri njenem pogledu oko razvedri — ravno tako se srce razveseli pri pogledu žene, ktera je prosto in nje stanu dostojno oblečena. Prostost se vsakemu tudi pohotnemu prikupi, lepotičenje pa vbode v srce, ker si žena sposodi tisto kar je na njej, med tem ko ima priprosta žena vse lastno na svojem telesu.

Dobra gospodinja si ne bo prizadevala z lepodišečim mazilom lice v mladostno spremeniti, in ne bo prikrivala število njenih let; tudi ne bo lase vravnavała in si vpletala drago kamenje v

nje, kajti ona vé da prosto vravnani lasje brez vsega kinča njé moč bolj visoko cení, nego našemljeno tuje blago na lastni glavi.

Vse stvari na svetu imajo njihovo odločeno naravno mero in njihova lepota obstoji v tem, da se ne lepотиčijo s tujimi izdelki, čezmerni kinč preseže mere, v ktere naj žena skrb za njeno telo vklene, in namesto da bi jo olepil, jo ravno nasprotno neprijetno stori.

Žena slovenska! ne imej nagona do bogatega kinča, tvojega vratu naj ne kinčajo nikdar biseri, kajti samo žena nizkega mišljenja išče časti v tej ničevnosti, ti pa tega ne potrebuješ. Ne glej se dolgo v ogledalo, da si pridobiš ljubezniv smehljaj, in tvoje lase spletaj prosto. Narava ti je podelila obilno lepote, in ni ti treba na tvoj obraz likati grdo barvo, tvoje obrvi ne potrebujejo črnila.

Kakov vzrok sili nepremišljeno ženo k temu ravnanju — kakor koprnenje po suhi časti. Sree njeno je prazno, ona ne more misliti da je prostost v noši ena najlepših čednost žene. Žena naj ne skrbi in tudi ne sme drugemu dopasti kakor sopругu, in kolikor manj si bote prizadevale drugim dopasti, toliko bolj bote vašim soprugom ljube. Nikar ne verujte da vas bodo zaničevali, ako se ne bote bogato kinčale: čistost srca in čistost v obleki, to jim bo bolj dopadalo kakor ves bogat kinč. — Dober soprug ne gleda veliko na lepoto telesa, toliko bolj pa na dobrotno in čisto sree. Že neverni ajdje ne spoštujejo ženske, ktera se preveč kinča, in velikoveč se mora zahtevati od kristjanskega sopругa.

Koliko zléga lahko napravi lahkomišljeno kinčanje posebno pri mladih zakonskih ženah, ktere še ne poznajo popolnoma svetih dolžnostij.

Nališpana ženska vleče oči vseh na sé, in kaj velikokrat se zgodi, da s to njeno lepoto omami kakega lahkokrvnega mladenčca. — On se ji bliža vedno bolj, ona ne gledé na zakonsko zvez in ne hoté jo oskruniti, ga z ljubeznivimi pogledi podpira v njegovem mišljenji — in nič še ni hudega rodilo to koketiranje, ali zapazi ju mladi mož — neko gorjé ga obide, v srcu mu nekaj tli kar sam ne vé — kaj da bi bilo. Njegovo ženo jame, akoravno ne črtiti vendar pa mrziti — ona ne vedé kaj mu je, se ga boji, se ga ogiblje — in on je v njegovej misli še bolj potrjen, rodi se mu . . . . ljubosumnost.

Koliko dokazov bi lahko naštel — ali bolje je da počivajo zakriti, saj se jih žalibog vsak dan mnogo godi.

Oblači se spodobno, zakaj, prosta in spodobna obleka ti je v čast, in nič hudega se ti ne more pripetiti.

XII.

Dobra žena naj bo čast, veselje in blagoslov njenemu možu.
Od obnašanja dobre soproge.

*Soprug krepostne žene je
slavljen v svetovalstvu. Moč
in delo je njeno oblačilo.*
(P. 31. o. 23, 25. v.)

Kar je lepega in zanimivega v življenji, se bo hitro razvedlo in ljudje začno hvaliti to kar se jim dopada. Lastnosti krepostne žene se hitro razvedo in ljudje ne cenijo samo njo — temuč tudi njenega soproga — zarad lepih njenih lastnostij. Ako potem vidijo njena dela, hitro sprevidijo, da vtegne tudi soprug te lastnosti imeti, in v nadi, da se bo za njihove pravice potegoval, in jim na tak način breme lajšal, volijo ga v častne službe in nakladajo mu častna opravila. Ako sv. Duh govori, noče le njene kreposti vpodobiti, temuč nas tudi podučí, da zadnja stopnja popolnosti v tem obstoji, da je ona krona, čast in blagoslov njenemu soprogu. Vsaki spozna, slavi in časti moža, kateri dobi krepostno ženo, kajti krepostna žena bo podeljena samo tistim, kateri se Najvišega bojé, mu služijo, in se vredne storé vsled njihovih čednostij da jim Bog podari zaklad vsih zakladov. „Dobra žena razveseljuje soproga, preživel bo njegova leta v miru, dobra žena je dobra srečka, ona bo podeljena bogaboječemu, in možu vsled njegovih

dobrih del.“ Srečen mož, kateri ima krepostno ženo, vsak časti čednosti, vsled katerih si jo je pridobil.

* * *

Akoravno dobra sopruga velikokrat moči potrebuje, od ktere Salomon zgoraj omenja, vendar naj ji ta moč nikdar v to ne služi, da bi bilo njeno obnašanje zoprno, samovoljno in robato, kajti te lastnosti ji podelé sirov značaj. Njena moč naj nikdar milobe ne pogreša, in čuječa natančnost, s katero hišo vlada, naj ne ogreni njenega značaja. Se vé da je vse dolžnosti natanjko spolnjevati silno težko, pa zaupaj v Boga. On kateri ti je stan odločil, hoče ti dati moči, da v njem prav živiš, samo prosi ga. Tvoja obnaša naj ne bo nikoli grenka in trda, kakor tudi ne sme nikdar premehka biti. Ako se moč in miloba združite, nastane v vseh rečeh ljubo ravnotežje, in sicer ne samo za en dan, temuč za čelo življenje. Vedno trajanje tega milega ravnotežja je del čednosti in vseh iz čednosti izhajajočih reči, v jasni dokaz nasprotja tistih, ktere trajajo le nekoliko časa, tedej: ktere so se rodile v trdi grenkosti in iz zoprne obnaše.

Kdor ima srečo poznati take žene, pri katerih ravnotežje milobe in resnosti vlada, ta lahko iz lastne skušnje ve, da krotka milina nasprotuje ženi, ki ima danes eno jutro zopet drugo voljo. On vé da v hiši prve vlada nekaljen mir, večna zvestoba, vzajemna podpora in tolažba. Žena z ravno-

težjem je ljubeznjiva, ponižna, milodarna, zgovorna in pravična. Žena pa, ki si stalnosti značaja ne skuša pridobiti — je že ona sama na sebi velika nesreča za celo hišo, ona ne zna vladati, ker v zadnjem trenutku ko je že delo končano, hoče imeti drugače — a ko se ji ne zgodi, je osorna in zoprna.

XIII.

Dobra sopruga naj malo govori, in živi naj v miru in milni.

*Svoje usta odpira modrosti
in postava milosti je na
njenem jeziku. (P. 31. o. 26. v.)*

Dve reči ste potrebni, da se dosežejo čednosti, od katerih sem v XII odstavku govoril, in te so: modra zavednost in milina v govoru. Med vsemi lastnostimi, ktere prisvojiti si naj dobra sopruga prizadeva, nij morebiti nobena tako važna kakor modra zavednost in milina v njenem obnašanji, kajti te dve lastnosti podaste vsem drugim čednostim pravo življenje, in kakor hitro jih žena nima, je vse mrtvo vse onemoglo v njej. Nepremišljena in blebetava žena, naj bo še tako izvrstna v drugih lastnostih, je neprebavljiva, in bo ravno tako malo ljubljena kakor žena se strupenim jezikom in osornim obrazom.

Kar je bilo do sedaj rečeno, je drevo popolnosti v krepostni soprugi, kar še sledi je krona in cvetje se sadom. Kar modrosti zadeva, je silno

teška naloga, razločiti jo tistim, ktere jo niso že pri rojstvu prejele, kajti neumnost ima to lastnost: ona se ne spozna, in vendar misli da je modra. Ako bi se mi tudi posrečilo, da bi jim modrost razložil in bi me umele, bilo bi jim silno težko, modrosti se privaditi, kajti modrost je dar nikakor pa kak učni predmet. Modrosti se nikdo nikoli ne nauči, najmanj pa ženska, ki jo še do sedaj po imenu ni poznala. Najbolji svet ktereга lahko v tem oziru ženam dam, ktere niso tega daru prejele, je: one naj sè vsemi močmi na to delajo, da se privadijo molčanju. „Še neumni je cenjen za modrega ako molči, in za razumnega ako ne odpira njegovih ustnic“ (Sal.). Ako tedaj žena te vrste malo govori, posluša druge, in to kar hoče povedati dobro pretehta, lahko se primeri, da večasi kaj pametnega zine. Povedal sem najbolje sredstvo, s katerim se pomankanje modrosti in zavednosti prikrije, vendar moram pa žalovaje izreči, da se to sredstvo kaj teško porabi.

Zelo zdravilno je (v splošnem pomenu), da vse žene molčé, tako za tiste ktere nimajo daru hitre presojevalne moči, kakor tudi za tiste ktere lahko častne lastnosti njihovega uma razvijajo, kajti molčanje in brzdanje v govoru niste samo prijetni navadi, temué tudi čednosti, k katerim smo vsi zavezani. Usta v modrosti odpirati pomeni: govorim naj takrat, kedar je potrebno, to je z modrostjo in redkokrat, ker je v resnici le redko potrebno govoriti.

Žene so od narave za varhinje hiš postavljene, tudi imajo malo priložnosti njih jezik v govorih

olikati (in vendar jim teče tako gladko kot živo srebro v stekleni cevi), ker nimajo zunanjega opravila, tedaj ne pridejo službeno v nobeno zvezo, da bi morale gladko in preišljeno govoriti. Pogovor nastane, ako mi poslušamo, in besede so znamenja in podobe zapopadne sposobnosti naše duše, narava pa pridne hišne gospodinje ni poklicala na polje učenosti ali k drugim težavnim podvzetjem, ktera trjajo zdravega in krepkega duha, temuč, da spolnuje proste dolžnosti dobro vrejenega gospodinstva, ona naj ostane na odmirjenej poti. Te dolžnosti pa ne potrebujejo veliko govorjenja, in če je govorjenje potrebno, je ono čisto prosto, in z malimi besedami lahko veliko opravi.

Največi kinč in lepota ženske je že v naravi njeni v tem vterjena, da malo in zavedno govori. Lepota obličja obstoji v lepem soglasji posameznih udov; ravno tako obstoji lepota življenja v tem, da se vsaka reč tako stori, kakor narava in dolžnost tirja.

Mož je v čisto različnih razmerah od žene. Njej so podeljene čednosti: malo in zavedno govorjenje in prostost v govoru, in nobene stvari niso bolj glasovito v nasprotji tem sladkim čednostim, kakor neprejšljeno in nepotrebno čenčanje. To je v resnici modrost žene, da si vednost molčanja prisvoji, ktera se le z velikim prizadevanjem in premagovanjem pridobiti more, ako je nima že od narave.

Kar sirovost značaja in pomankanje ljubeznivosti zadene, ste gotovo obe napaki bolj v

hudej volji vkoreninjeni, kakor pa v naravi, in veliko lažje jih je premeniti v lepo obnašanje in milobo, kakor si pa prilastiti razum in zadno modrost. Silno težko je ali pa tudi nemogoče, človeško prirodno naravo predrugačiti, tudi je težko pa vendar dosežno, po rojstvu privajenih napak znebiti se. Dobra soproga naj skrbno pazi, da si ne prisvoji teh zlih lastnostij, kajti skoraj ni nič bolj neotesanega na svetu kakor surova gospodinja z grenko voljo, — ker te lastnosti naj imajo samo divje zveri. Neupogljiva trdnost se tirja večkrat od moža, ako hoče težko poduzetje dokončati, on je primoran, da pokaže večkrat resnoben obraz, da s tem zopet podložne pokloni v pokorščino, in večkrat mora pokazati trdo in neobčutno srce. Ako pa žena rjove kakor lev, ne poznam nič več kaj ženskega na njej. Samo telo že kaže, da je žena vstvarjena za mir, ljubezen in milobo. Žena pa ni samo zato vstvarjena in možu podarjena, da bi bila samo varuhinja njegovega premoženja, ona je velikoveč tudi zato vstvarjena, da mu je spremljevalka, v veselje in tolažbo v življenji.

Trudni ali vžalosteni soprug mora mir najti na srečanju njegove soproge, ona mora nad njegovimi otroci, kateri so zaklad njegovemu srečanju, čuti, in njena ljubeznjiva skrb naj obsega vse, kar jo obdaja. Sveto pismo imenuje ženo milost hiše. Hebrejski jezik prikriva pod besedo „milost“ veliko bogastvo zapopadkov, ktere ne moremo navesti, ker beseda „milost“ zaznamuje na tem mestu: lepoto, svetlo luč, zadostenje,

harmonijo in srečo, in v teh različnih izrazih nam dobro soprugo v sredi njene družine vpodobuje.

Žena s prepirljivo lastnostjo se ne more ne milost, ne luč, ne srečo njenej družini imenovati, temuč velikoveč žalost, nemir in breztolažba je ona njenej družini.

Njeni domači si prizadevajo zastonj razdevajočo burjo, katero jim taka žena napravlja, pomiriti, ker ona nima lastnosti, dobro misleče ljudi poslušati, temuč jih že na hišnem pragu z vso osornostjo zaverne in sè strahom morajo zapustiti hišo. Mož se je boji, otroci trepečejo pred njo in družina nima obstanka v takej hiši. Njen jezik ji napravi lastno pogubo. „Ona je kakor plug, v ktereга so voli vpreženi, in tisti, ki jo ima za soprugo, je kakor da bi škorpionja v rokah držal“!

Veliko je žen, ki se za kosilo, za večerjo prepirajo, in večkrat jih soluce v vsej svojej krasoti že prepirajočo obsije, celo Gospodu posvečeni dnevi nimajo izjeme, in neprenehoma godrnjajo in se pričkajo, dà tedni, mesci in leta poteko v morje večnosti, in one si vendar grde navade znebiti ne morejo. Hiša take žene je že tukaj podoba pekla, in gorje tistim, kateri so obsojeni prebivati v tisti hiši, kajti oni ne zavžijó ne le nobene dobre ure, temuč oni prebivajo v vedno trajajočem nemiru in razpertiji.

Ako preiščemo vzroke slabe vólje, se bomo prepričali da so čisto nespametni. Prva si misli pridobiti pri soljudeh večo veljavo, ako je zelo glasna, druga ne more vgovarjanja prenesti in zopet druga ima druge vzroke, kateri pa so vsi puhli in

prazni. Koliko je takih, ktere se jezé nad ogledalom, ki jim žalostno resnico tako hitro in živo naravnost pové, da danes niso več tako lepe in brhke kot so bile včeraj, in se zarad tega jezé nad celim svetom.

XIV.

Dobra sopruga malo obiskuje druge hiše, in ona ljubi navado, doma ostajati.

*Krepostna žena pregleduje
pota svoje hiše in ne je lena
kruha. (P. 31. o. 27 v.)*

Dobra sopruga se pečá precej ko vstane, z vsem kar ji je v delo pri gospodinjstvu odločeno, ona vreduje vse in nadzoruje dana povelja, in ne posnema tistih žen, ktere lené v postelji ostanejo, da se jim zajuterk prinese, in kterega tudi pod gorko odejo povžijejo, ravno tako, kakor bi bile prejšni dan se pečale Bog si ga vedi s kakimi težkimi opravili. Ona ne posnema tistih, ktere potem vstanejo in se po cele ure z ogledalom posvetujejo in se pri enakih opravilih pusté prehiteti od poldanskega zvonjenja, in kedar se njihov soprug vrne od težavnega dela, najde celo hišo še v največem neredu. Sveti Duh je po Salomonu že prej v enem oddelku govoril od dela dobre sopruge, on tukaj ponavlja, da delo krepí dušo in telo, in zavrača žené na njihovo sveto dolžnost. Dobra, krepostna žena preteka njeno hišo in s tem nam pokaže njen delokrog, to je, njeno lastno hišo, ona nima zunaj

hiše, na javnih trgih ali sprehajališčih nobenega opravka. „Žene naj bodo razumne, čiste in trezne, tudi naj njenim hišam predsedajo“ (Pavel). Zakaj jim je Bog tako mehke ude vstvaril kakor zato, da se ogibajo vsega težkega dela v javnem življenju in da mirno ostanejo v ljubej domači samoti. Dokler je riba v vodi, prešinja hitro ribnik na vse strani, kedar ji je pa moč odvzeta, to je, kedar je ribič vlovi, stori le malo gibljejev na bregu. Na ta način naj bo tudi gospodinja. Toliko časa dokler je doma v svoji hiši, naj dela z umom in previdnostjo, kedar pa prestopi prag hiše, naj bo za vse mrtva, in nič naj jo ne briga kakor to, kar spada k njenemu delokrogu.

Jasno je, da Bog nij vstvaril žen, da bi se borile v javnem življenju, da bi sukale orožje v boju za osvobodjenje mile domovine, ker jim ni dal ne telesne ne dušne zmožnosti, morajo se tedaj s tihim domačim življenjem zadovoljiti in skrbeti, da njihova moč telesno kakor tudi dušno vporabijo za obstanek ljube hiše.

Možu je odločeno delovanje zunaj in ženi znotraj hiše; prvi mora pogosto in veliko govoriti, in pri svetlem dnevu braniti njihove pravice, med tem, ko si mora ona prizadevati njene notranje opravila vestno izverševati, brez vsega hruma in govorjenja. Še celo v cerkvi naj skuša da ostane prikrita.

Dobra sopruga naj si šteje v nečast, hoditi pogosto na sprehajališča, na ceste, in sploh na javna mesta, in ona ne kaže naravne lepote celemu svetu, kajti ona jo ima samo za ženina njeniga duha: za sopruga.

Kako malo jih najdemo, ktere v ljubej samoti živé, samo sè skrbjo za blagostanje njihove hiše napolnjene? Kako malo jih je, ktere, namesto da bi skrbele blagostanje na višjo stopinjo povzdigniti, ga ravno nasprotno skušajo z zabavami in veseliciami, kolikor hitro mogoče pokončati?

Koliko žen bi si pridobilo zaupanje in srce njihovih môž, ako bi ostale doma in bi se pečale s sadunosnim delom! Toda žalibog, bolj jih veseli, ako morejo srea njihovih môž z nečimernim in pohotnim obnašanjem popolnoma razkoliti. Salomon jih primerja takim ženskim bitjem — ktere mi z nobenim lepim imenom ne kličemo, ktera so prav pripravna duha zapeljati, in ktera ne poznajo stalnosti v enej hiši, temuč letajo od ulice do ulice.

Ne misli, da ostaneš svetu prikrita, ako tiho in krepostno živiš v tvoji družini; ne misli, da ne boš od nobenega spoštovana, tega ne misli, kajti tvoja krepost se bo zasvetila lepše kakor solnce na modrem nebu, in čast in slavo boš vživala od krepostnih in tebi enakih ljudi.

Ako želiš k časti in sicer k visokej časti dospeti, uči se zadovoljnosti, privadi se dela, živi tako kakor ti je tukaj narisano in s časom boš bolj ljubljena, bolj slavljena in bolj povikševana kakor vsaka zgoraj omenjenih žen, kajti imela boš krepost, ktera nikdar ne zgine, samo prizadeni si, da je ne zgubiš.

XV.

Krepostna žena mora svojega sopruga k čednosti napeljavati. Dolžnost ji je, da njene otroke sama doji. Oblači naj se zmirom čisto, da se spozna, da je strah Gospoda v njej.

Otroci krepostne žene jo, odgojevani, hvalijo in povikšujejo, tudi nje mož jo hvali. Lažnjiva je lepota in prazna je berhkota, žena, ktera se Gospoda boji, ona bo hvaljena, (P. 31. o. 32. v.)

Morebiti bo kdo mislil, da je hvala moža in otrok večja sreča, kakor pa ena njenih najpoglavitnejših čednostij. Tudi bo morebiti kdo dostavil, da je ta hvala samo zaslužno plačilo, ne pa posebna stopinja zaslug krepostne žene. Ako pa je dobra žena od vseh, kateri jo obdajajo hvaljena, ne sme se misliti, da je to posebna sreča, kajti to je samo na sebi in prav za prav sad njenega dela, in vse je le stvaritev njenih rôk. Ena prvih dolžnostij obstoji tudi v tem, da krepostna žena njenega moža in otroke k čednosti napeljuje in sicer na tak način, da jo bodo hvalili, ne sicer z besedami, temuč z lepim obnašanjem in nrapnopolnim življenjem. Dobra sopruga mora tako bogat zaklad čednostij v sebi imeti, da je vsled preobilnosti v stanu, svojega moža in otroke bogato obdariti. Potem se bodo tudi v resnici čednosti v hvalo premenile in celemu svetu se bo oznanovala njena krepost. Krščanska žena

spreobrne in posveti tudi nevernega moža, in ne sme misliti, da je to podvzetje nemogoče, kajti gotovo ni človeka na svetu, da bi imel več moči čez srce moža kakor krepostna žena.

Ako nam ljubezen vелеva bližnjega ljubiti in mu dobro storiti, kako bi tedaj žena mrzlo gledala na slaba dela tistega, ki ji pred vsemi ljudmi najbliže stoji? Med vsemi sredstvi pregovorjenja pa sti razumnost in prijaznost na prvem mestu. In primanjkujejo ta sredstva zakonski ženi? Ali ni ona v gotovem posestvu teh sredstev?

Zakonska ljubezen je najviša stopnja zemske ljubezni, kajti ona nastane iz narave, narašča v milosti, in tisoč dolžnosti je vedno popolnejši in zvestejši napravljajo. Mož posluša glas svoje žene rajši kakor kakega drugega. Njene predstave gledé na nravno življenje so polne miline in dobrovolje, in njen glas lahko najde pravo pot do njegovega srca. Joab se je zatekel k ženi Davidovi, da naj ga ona pregovori, izpahnjenega sina zopet k sebi vzeti. Samo žena je bila tedaj v stanu, srce tega po pravici razsrjenega kralja z njenimi besedami utolažiti, da je Absalona zopet v prejšni stan postavil. (II. knjiga kraljev 14. o.) Besede razumne gospodinje so polne miline in ljubeznjivosti, in kateri mož bi mogel zaničevati tisto, katero ljubi, in zametovati svéte, ki so omejeni z neovržljivim zaupom? Ali ni ljubezen in razum snov popolnega zaupanja? Dobra žena je v posesti vseh dobrih čednosti, da pridobi zaupanje njenega moža in da ga napelje na pravo pot, njeni razsodbi se ne odteguje, ker

on pozna njeno pravičnost in trdnost, on ne goji slabe misli o njej, kakor da bi ga žena z razsodbo hotela zapeljati, kajti on vé da ga njena ljubezen ne more goljufati.

Žena je vedno pri možu, in to ji da lepo priliko, da ga polagoma skuša čednostnega storiti. Potrpežljivost ako še tako dolgo traja, je vstvarila reči, nad katerimi človeški um ostrmi. Ali bi ne bilo za krepostno ženo sramotno, če bi tudi te čednosti ne imela? Ali bi ne bilo sramotno, če bi se ji lahko oporekalo, da ima manj moči čez njenega moža kakor pa kaka „svetovna dama,“ ktera ga tako lahko pregovori, da ji v vseh norčijah sledi, da se naposled oba pogrezneta v pogubo. Žena premore že sama na sebi veliko, ravno tako zamorejo tudi njene čednosti veliko na moža vplivati. Ako se žena z bistrim razumom in čednostjo združi, je ona nepremagljiva in najtrji mož ni v stanu se tem trem zoperstaviti, in ako se še tako brani in bojuje zoper nje mora pasti, kajti resnica premaga vsigdar. Mož se krepostni ženi ne more vstavljati, on jo mora tudi nehoté spoštovati in ljubiti in njen lepi zgled posnemati. Če tudi je sirov, za čednost znimaren, merzel, če tudi od pobožnosti še šlišati ne mara, vendar ga polagoma zgled blage žene predrami in omeči, da se oživi za kršansko misel in djanje, se za čednost vname. Mi ne moremo tajiti, da večasi tudi najboljši ženi ni mogoče spreobrniti njenega moža; ali ji v tem slučaju ne ostanejo njegovi otroci, nad katerimi že od rojstva čuva in katerih srca so še nespridena in vpogljiva

kakor vrba? V splošnem oziru lahko rečemo z gotovostjo, da zlobnosti otrok in vse pregrehe, ktere iz tega izhajajo, nastanejo vsled zanemarjene slabe izreje. Obrnem se do vas, matere, in srčno želim, da bi razumele, da, ako vaši otroci v grdobijah živijo, je večidel vaša krivda, ker niste materinskih dolžnosti dovolj spolnovale. O koliko zamore pobožna žena in mati dobrega storiti! Krščanska mati ima v oblasti svoji srea otrok, moža in podložnih. Zgled in besedo matere morajo otroci poslušati, in ko bi bili tudi od družih zapeljani, vendar se sčasoma povernejo, ker nikdar ne morejo čisto pozabiti in v sebi zatreti, kar jim je pobožna mati bila lepega v sree vcepila.

Materinstvo ne obstoji samo v tem, da podari mlademu bitju življenje, kajti dožnosti matere se začenjajo še le po rojstvu otroka, da si prizadevajo skrbeti za telo in dušo malega bitja. Dobra soproga, ktera se brani lastno dete dojeti, je nevredna prelepega in vzvišenega pridevka: mati. Ona ga je nosila pod srcem, ona mu je dala luč, in ali je mogoče, da bo potem njen sad zavrgla in ga izročila dojnici, sad ki ga vendar poleg moža čez vse ljubiti mora? Je mogoče, da, ko njeno dobroto ves svet občuduje, da se te dobrote nje lastno dete vdeležiti ne sme, ne more? Kako more trpeti, da pride tujka in nježnemu otroku z njenim mlekom morebiti tudi hudobije in zlodejstva v malo šibko telo podaja, da je že precej po rojstvu naudana njegova duša z raznimi hudimi čini? Ali se ne sliši velikokrat, da so otroci taki kakor stariši?

Ali bo potem otrok, kateri je najprvo telesno hrano dobil od hudobne ženske (dojnice), mogel postati tak, kakor pa je njegova mati? Premisli draga mati navedeno, prevdari dobro na vse strani, in spoznala bodeš, ali in koliko je resnice v navedenem. —

Zakaj tožijo stariši, da njihovi otroci nimajo prave ljubezni do njih? Ako bi le nekoliko pomislili na začetek otročjega življenja, precej lahko vganemo kje jim je iskati vzroka. Otrok z nježnim srcem pozna dobro njegovo dojnico in jo naravno ljubiti mora, kajti pri njej si utolaži glad, ona je tako rekoč njegova prava mati. Pravo mater ne pozna in ne ljubi jo tako kakor dojnico; saj mati mu nikdar ne dá ničesar, med tem ko od dojnice prejme vse kar potrebuje. Ljubezen se tedaj spremeni, — dojnica vživa pravo ljubezen — mati pa se mora zadovoljiti samo z malo dobrovoljnostijo, katero ji otrok včasih se sme hlejšem za kako dobrikanje ali kak poljub vživati da.

S časom pa so mu puljubi zoperni in namesto da bi ljubezen v srečo otroka rastla, si jo mati z njenim neprevidnim ravnanjem sama odžene.*)

---

*) Pripoveduje se od nekega mladega Rimljana, kateri je prišel po slavnem bojevanju na dom obložen z obilnim plenom. Z veseljem in radostjo mu gresti mati in dojnica naproti, in po pozdravljenju ju obdari. Materi poda srebrn prstan, dojnici pa dragoceni kinč za vrat iz zlata. Mati je nevoljna nad tem nespoznanjem in britko očita sinu njegovo nedostojnost, toda sin ji odgovori: Brez vzroka godrnjaš in se jeziš, res je da si me devet mesecev v svojem telesu nosila, toda ta me je potem dve leti živila z njenim lastnim mlekom; od tebe sem dobil moje telo, to je res, ali komaj sem bil rojen, že si me odstranila, med tem ko me je dojnica ljubeznivo v roke vzela in me z vso skrbjo vzrejevala. Njej se imam tudi za današnjo zmagalo zahvaliti. — Resnično in pač žalostno za mater.

Ljubezen do otrok je naravna, in vendar priporoča sv. Pavel posebno dojenje z lastnim mlekom. Žena, ktera tega ne stori ni mati ampak sovražnica svojim otrokom, kajti nje srce je trji kakor pa nespametne živali. Še ptica pozabi lastni glad, samo da ji ni treba popustiti gnezda, in potem ko mladiči izletó, kako skrbno jim išče živeža, in tudi raje sama glad trpi, samo da so mladiči nasiteni.

Pa kaj potrebujemo toliko zgledov? Ali ne oznanja že sama narava nje volje, ko poda materi precej po rojstvu mleko? Ali ne kličejo z mlekom napolnjene prsi vsaki ženi: da je mati postala, in kakor mati mora dete sama dojit? ni li ta sprememba očitna, kako in kaj ji je storiti? Veliko žen si zatisne ušesa in ne marajo ne za glas Božji ne za naravni, one se izgovarjajo, da je dojenje jako težavna reč že sama na sebi, in potem jih tudi hitro stara. Mi ne moremo temu ugovarjati, vendar pa uprašamo: „kdo naj tedaj njegove dolžnosti spolnuje?“ Vojaku ni treba iti v boj, kajti tam ga čaka mnogo težav in nepriležnosti; pastir naj popusti čedo, ker gotovo mu mora biti zoperno pri vsakem vremenu po noči in po dnevu nad čedo čuti. Trapist v samostanu naj nikar ne moli in naj zaseda bogato obložene mize, ker vedno trpinčenje duha in slaba telesna brana niso ravno radostne strani v življenji.

Dojenje je z materinstvom tako v tesni zvezi, da se ne more ločiti, zavržeš eno, moraš tudi drugo opustiti; to je, ne smeš postati mati ako nočeš potem tudi dojit! Ako pa v prid lepote ne

moreš eno opustiti, ne zarudi potem, ako moraš prejeta dolžnost ali znak zakonske združitve po zapovedih narave in še bolj po zapovedih samega Stvarnika dopolniti z dojenjem lastnih prs.

Modra narava je podala materam, ktere svoje otroke same dojé, čez mero radostnih trenutkov med časom dojenja, ako pogledajo cvetočega dojenčka, kako ljubo v njihovih rokah počiva, in sladke poljube, z rajsko-nedolžnim smehljejem vračuje — ali jim ne koprni sree tihe radosti? In ko pride do spoznanja, da loči druge ljudi od matere, nij li takrat ko svoje ročice ovije okoli vratu ljubljene matere, njeno srce napolnjeno z najvišo radostjo?

Dobra sopruga bo tedaj svoje otroke sama dojila; ona ne bo pustila, da se njen sad po mleku hudobne dojnice tudi po nji premeni in da mu podere dobro in trdno podlago čednosti, ktero je iz njenega telesa prinesel na svet, ona ne bo dopustila, da bo ptujka njegova mati, in da bi bila ona pravice materinstva oropana. Obličje matere more prvo biti, ktero se otrok ljubiti navadi, in potem preidejo vse njene čednosti z mlekom vred na njega. Ako bo tako ravnala, jo bo dete ko mladeneč, mož in starček blagrovalo, ko bo ona že v hladni gomili počivala.

* * *

Lepote krepostne žene ne išče sv. Duh na njenem obrazu, velikoveč v skritih čednostih njenega duha, in sv. pismo jih zaznamova tudi z izrazom: „strah Gospoda.“ Če hočemo pa strah Gospoda

na krepostni ženi iskati, se bomo zelo motili, ako iščemo samo na lepih ženah te čednosti, kajti čednost prejme vsaka, ako si jo pridobiti prizadeva, naj bo berhka in lepa ali pa tudi ne. Žena naj lepa ali grda pride na svet, vselej se zgodi ne njena, ampak volja Najvišjega, in vsled tega naravnega zakona je smešno ako mnogi mislijo, da so samo lepe žene pridne in krepostne gospodinje. Lepota obstoji ali v lepem soglasji telesnih udov, ali pa v modri in previdni, v vravnavi telesnega oblačila sè združitvijo prve lastnosti. Kar zadene primerneга soglasja ali lepe sklade in strinanja telovnih udov, ne more si nobena pomagati, kajti pri njenem rojstvu je gospodinja narava, ne sama ona. Čistost v obleki pa je zapopadena v njenem razumu, leži v njeni volji in pazljivosti.

Navadno pravimo da prebiva v lepem telesu tudi lepa duša. Ne bomo preiskovali, ali je in koliko resnice je v tem pregovoru, vendar se pa moramo nagniti na stran kjer lepota telesa stoji. Na pr. denimo gorečo svečo v kristalno kroglo. Vse strani v krogli bojo razsvetljene krasno podobo kazale. Tudi duša obdana od lepega života se sveti vsled njenih čednostij, da se je vsak kristijan zveseliti more in mora. Zato sta tudi čistost v oblačilu in vgoden okus navadna oznanovalca lepe čiste duše, in vsaka žena naj jih skuša pridobiti, če hoče dopadati suprugu. Kdo ne obžaluje moža, kateri je primoran živeti na strani in v društvu z nečedno žensko. Kako jo bo ljubil, ko je vsa vmazana. Njegovo sree se mora obrniti od uje, kajti dopadajenje ne more najti nad njo.

Ne samo da taka žena z njeno nazočnostjo moža nesrečnega stori, temuč tudi v njeni nenazočnosti je taka hiša polna nereda, in moža mora, ako je primoran stanovati tam, žalostno stanje v sree boleti, kajti kakor je bivališče krepostne žene čedno in v redu, tako je ono podoba pogorišča ali vodene poplavi.

Kar zadene telesne lepote žene, ktere si nikdo sam dati ne more, svetujemo možem, da naj nikar take deve vzakonujejo, ktera je čez mero obdarovana s tistimi, kajti akoprem lepota ni še nobena nezgoda, vendar jo marsiktera vporabi v zelo. Malo mož je porodila žená, da bi se mogli čezmerni ženski lepoti stalno vstaviti, in vsak nam bo pritr dil, da je silno težko eno reč za-se pridržati, ktera je od toliko drugih poželjena, in žalibog da se velikokrat prigodi, da nam je to, kar smo z neomejeno pazljivostjo varovali, vendar odvzeto. Lepota nij samo zato nevarna, ki srca zapeljuje, ktera jo preveč ogledujejo, temuč tudi zato ker omami duha tistih, ktere jo imajo, da se navzemó želje, občudovane biti. Ako žene sploh ljubijo občudovane biti, koliko bolj bo želela posebna lepota te časti. Splošno dobro zaderžanje ženske trpi škodo že na tem, ako je v sreu samo želja dopadati vsem ljudem, koliko bolj pa še le potem, ako si v resnici prizadeva z njenim obnašanjem to željo vpokojiti.

Mož, kteri si izbere s čeznaravno lepoto odlikovano devo za ženko, je enak popotniku, kteri z veliko denarjem brezskerbno popotuje po deželi, kjer polno roparjev na njega preži, in namesto da bi njegov zaklad skril in zavaroval, ga jim še kaže.

Ako bi imela lepota kako vrednost, naj bi bili potem tako drzni jo uživati, toda kdo ne pozna hitrega spremina te cvetice? kako hitro vene in najmanjši primerlej ji lahko vsa peresa posmodi in oskube, in tisoč nevarnostim je izpostavljena.

Ali bi bilo modro, da bi za malo veselje, za zadostenje naše poželjivosti, samo za trenotek celo življenje si ogrenili, ako bi si izvolili za spremljevalko življenja lepote bogato devo, ktereji bi celi svet skazoval ne zaslužen, temuč samo vsled cvetne lepote njenega obraza prilastujočo čast, med tem ko bi mož od samega dolgega časa umiral počasne smrti? Da se boš varoval, mladeneč moj, pomisli naslednje besede: „Lažniva je lepota in prazna je brhkota: Žena, ktera se Gospoda boji, ona bo hvaljena.“ Po tem božjem podučeni spoznamo, da je strah Gospoda, spolnovanje Njegovih zapovedi, vrelec prave lepote, korenine, iz katerih vse požene, kar je dobrega in edino sredstvo za spolnovanje vseh dolžnosti. Kdor se ne zanaša na to podporo, manjkalo mu bo trdne podlage; kajti vse dobro, ktero je na kako drugo podlago postavljeno, je enodnevni cvet. Strah Gospoda v smislu sv. pisma pa ne zaznamuje samo navadni strah, to je: češčenje Stvarnika, temuč nas tudi podučí, da je človek ne samo po volji, temuč tudi v djanji dolžan in zavezan, Njegove zapovedi spolnovati, in se v svojem poklicu posvetiti. Ker pa vse dobro v tem strahu obstoji, lahko nas kateri vpraša, zakaj Salomon še govori, ko je že sliko popolne žene končal. Vzroki temu dejanju so različni. Strah Gospoda, natanjko

spolnovanje Njegovih zapovedi, ne zadeva samo zakonske žene, temuč tudi možé na enak način. Vsi si moramo prizadevati, da si ta dragócen strah ohranimo, brez katerega nismo v stanu ne tirjatvam splošnega krščanstva, ne dolžnostim našega stanu zadostiti. Salomon nam je hotel ta strah posebno v spomin vtisniti in ob enem nas učiti, da je on (strah) začetek in konec vsega našega delovanja, in sicer tako, da mi vse kar delamo po zapovedi Gospoda, Njemu v čast storimo, in si prizadevamo edino le Njemu dopasti, in sicer po prejetji Njegovih darov.

Bog naj bo vedno naše začetje in naš konec, tako, če ga prosimo za pripomočke k delu, kakor tudi če naše dolžnosti samo v tem oziru spolnujemo, da si prizadevamo edino le Njemu dopasti. Vse kar v Njem storimo je popolno, kar pa je na naše lastno podvzetje stavljeno, je manj vredno in le hitro propade. Zakonski stan je težavniši od vseh družih stanov na zemlji, gotovo nima noben stan toliko opravkov, kateri so že sami na sebi dolžnost, kakor ravno ta, in mi lahko verujemo, da žena, ktera le srednje ispolni njene dolžnosti, je prejela dar od zgorej, in brez tega daru bi ji nemogoče bilo, samo srednje zadostiti poklicu njenega težavnega dela. Strah in služba Gospoda naj bo ženam vedno pred očmi, in naj si resno prizadevajo, da Mu ne delajo sramote. Žene, ktere nimajo tega vodnika, so v vedni zmotnjavi, one so slabe kristijane, in vsled tega ne morejo postati dobre sopruge. Nekatere se bojo njihovih mož bale in se le takrat dobro obnašale, ako mislijo, da jih

njihovi soprugi opazujejo; druge se bojo sè strahom tako obnašale, da dopadejo njim, kedar pa opazijo da ljubežen opeša, zanemarjale bodo tudi to bojazljivo obnašo. Zopet druge iščejo ljubezni v tem, da hrepené po bogastvu in postanejo skope, kajti one mislijo, da je skopost edina pot, po kateri si morejo pridobiti sreča mož, in ene strežejo z lepo obleko in krasnim kinčanjem života po ljubezni vseh ljudij; pa veruj mi deklica in žena slovenska, da nobena od teh ne doseže zaželenega konca, njeno delo, prizadevanje in obnaša je prazno, ker so si brez podlage vpravale njihovo življenje, samo „žena, ktera se Gospoda boji, ona bo hvaljena“.

Dobro soprugo pa podpira in jo vodi v vseh opraviilih sama Božja moč, da ne zgreši prave poti. Ona ne stori ničesar brez njega, vsa njena dela imajo trdno podlago.

Z veseljem in radostjo spolnuje drage jej dolžnosti, ker ona vé da bo prejela plačilo „ktero ji ne bo odvzeto“. Sleherni dan ji preteče v lepej zložnosti, ker se ne briga za ljudi, kaj govore, temuč njena opravila so le pri ljubljenej družini. Ona brezskrbno potuje, kajti prepričana je, da jo vodi roka Najvišega do popolnosti.

Krepost je čednost in ona bo obdarovana s to čednostijo. Žena, ktera je krepostna, je dar čez vse dari, in ona je blagoslov Vsemogočnega. K kreposti pa se prišteva: ljubezen, radost, mir, potrpežljivost, milina, dobrota, dolgotrajnost, ljubeznjivost, vera, zdržanje in čistost duha. K tem čednostim, od katerih samo ena je že neprecenljiv dar, se

pa prišteva še krona vsega tega, namreč: večno posestvo samega Boga.

Poglej plačilo za krepostno ženo: posest živega Boga. Vse kar je popolnega, pride od Njega, dobra dela, kakor tudi plačilo; tode Njegova neskončna dobrota prišteva vse to nam, kar je v resnici veliko dušno Njegovo darilo; kajti on zahteva, da smo samo pokorni, in spolnujemo Njegovo voljo. O kako lepa so dela krepostne žene, in kako visoke obresti, ki donašajo njene lastnosti!

Hvala spremlja njo in njena dela, ta hvala pa ni skrita, kajti čednost se ne more prikrivati temuč očitna bo postala, in vsi kateri jo spoznajo, jo bodo povzdigovali; a nazadnje se morajo tem pridružiti tudi tisti, kateri so prej na vse kriplje grajali.

Ako se že samo odsev kake čednosti povzdiguje in hvali, kako mora biti popolnost z neomejeno močjo hvaljena in češčena!

Nobena stvar se tako rada ne časti in povzdiguje, kakor krepostna žena, in nobenemu človeku se tudi ne prilastuje toliko hvalje kakor nji, v družini kakor tudi v javnosti.

Časti se lahko na nji: dobra gospodinja, prosta in lepa obnaša, pravost, čistost njenega duha, dobrovoljno srce, ljubljena milina in prosta pa vendar stanu primerna čista obleka. Na njej se vidi vse v redu, njena hiša je oskrbljena s vsemi potrebščinami, podložni jo hvalijo, da je sama dobrota, revni in potrebni jo blagrujejo kakor njih mater. Njen govor je premišljen in resnomodrega zapopadka, to nam spričujejo ljudje, ki pridejo ž njo

v dotiko. Mož ji je vdan in jo povikšuje; otroci so skrbno odgojevani, ob kratkem: vsa njena dela jo hvalijo.

Matere jo stavijo v posnemanje in zgled za zakon sposobnim deklicam, in očetje jo časte. Nje ime je povsod le častito izrekano, in glas od kreposti njene se razlega od roda do roda. Ona je vedno cvetoča cvetlica; drevo, ki daje nevenljiv sad; poslopje ktereга podlaga je v svetlih nebesih, in stoletja niso v stanu razrušiti tega poslopja. Nje spomin se ohrani v teku tisočletja in vsi narodi jo časte.

Oj! kako srečen je mož, kateri dobi krepostno ženo v sveti zakon.

SKL
PADAR A.
Zakon

102384

200721576

COBISS

J. KRAJEC

v NOVOMESTU

priporoča svojo
tiskarno in litografijo
za raznovrstne dela po kaj mogoče nizki
ceni. **Vedno v zalogi vse tiskovine**
za županije, cerkev in šolo.

V zalogi dobivajo se tudi sledeče knjige:

Spisi Krištof Šmida.

(Do sedaj dva zvezka.)

I. zvezek:

Ljud. Hrastar. — Golobček.

Poslovenl P. H. Sattner.

Mehko 30, trdo 40 in posebno
lečno v platno vezane 70 sold.

II. zvezek:

Jozafat, kraljevi sin Indije.

Posl. P. H. Brevat,

Ravno tako in ista cena.

Tisoč in ena noč.

8 podobami. Izhaja v zvezkih
po dvakrat na mesec.

Zvezek 2) po pošti 22 kr.

Koledar in Dnevnik

za leto 1881.

Ročna žepna knjižica v obliki
nemških „Taschen-Kalender.“
posebno krasno in trdno vezana

• svinčnikom in elastično
obvezo, 80 kr.

Slovani

v istočni Tirolski dolini na
Tirolskem, 30 kr.

Kunovci v Bosni.

Nova pesem s podobami, 12 kr.

Cerkvene pesni.

Mašne, Marijne in Sv. Telesa
za mešan zbor.

Vglasbil P. H. Sattner, 50 kr.

Valvasor,

Ehre des Herzogthums Krain,
80 Lief. à 50 kr.

**Maria Theresia
und das Land Krain.**

Dem Volke erzählt von
P. v. Radics. Broschirt 80 kr.

Rundschau

vom Oswaldiberge

bei Villach-Landskron.
Aufg. von Dr. Fritz Pichler.
Touristenkarte, 80 kr.

Wandkalender für 1881.

Aufgespannt mit Metall-
Aufhänger, 30 kr.